

VENDIM
Nr. 44, datë 2.11.2022

PËR DISA NDRYSHIME NË RREGULLOREN “PËR RAPORTIN E MJAFTUESHMËRISË SË KAPITALIT”

Në bazë dhe për zbatim të nenit 12, shkronja “a”, dhe të nenit 43, shkronja “c”, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, të ndryshuar; të nenit 58, shkronjat “a”, “b”, “c” dhe “ç”, nenit 59, pikat 2 dhe 3, dhe të nenit 60, pika 2, të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar; me propozim të Departamentit të Mbikëqyrjes, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 48, datë 31.7.2013, të ndryshuar, të bëhen ndryshimet e mëposhtme:

a) Në nenin 4 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. pika 2, shkronja “c”, ndryshon me përmbajtjen e mëposhtme:

“c) në kreun V, për llogaritjen e kërkesave për kapital të rrezikut në pozicionet e krijuara në procesin e titullzimit:

43. “Titullzimi” është një transaksion ose skemë (operacion financiar), ku rreziku i kredisë së një ekspozimi ose të një grupi ekspozimesh ndahet në segmente rreziku (transhe), të cilat kanë karakteristikat e mëposhtme:

i. pagesat e kryera varen nga ecuria e ekspozimit apo e grupit të ekspozimeve;

ii. përparësia e pagesave sipas segmenteve të rrezikut (transheve) përcakton shpërndarjen e humbjeve përgjatë maturitetit të transaksionit ose skemës;

44. “Titullzimi tradicional” është një operacion titullzimi, i cili përfshin transferimin e interesit ekonomik në ekspozimet që po titullzohen, nëpërmjet transferimit të pronësisë së tyre nga origjinuesi tek një entitet me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE) ose nëpërmjet dhënies së financimeve bankës origjinuese nga ana e entitetit me qëllim të posaçëm titullzimi (sub-participation). Titujt e emetuar nuk përfaqësojnë detyrime për t’u paguar nga origjinuesi;

45. “Titullzimi sintetik” është operacion titullzimi, në të cilin transferimi i rrezikut të kredisë në një ose dy segmente realizohet nëpërmjet përdorimit të derivativëve të kredisë ose të garancive dhe aktivet ose portofoli i aktiveve të titullzuara mbeten ekspozime të origjinuesit (nuk janë objekt transferimi);

45/1 “Titullzim i ekspozimeve me probleme” është titullzimi i mbështetur nga një grup ekspozimesh me probleme, sipas përcaktimit në rregulloren “Për administrimin e rrezikut të kredisë nga bankat dhe degët e bankave të huaja”, vlera nominale e të cilave përbën jo më pak se 90% të vlerës nominale të grupit të ekspozimeve, si në momentin e origjinimit ashtu dhe në vijim, kur shtohen ose largohen aktive nga grupi i ekspozimeve bazë, për efekt të blerjes së aktiveve të reja me cash-in e marrë nga aktivet e titullzuara, për efekt të ristrukturimit ose për çdo lloj arsyeje tjetër përkatëse;

45/2 “Titullzim tradicional i kualifikuar i ekspozimeve me probleme” është një titullzim tradicional i ekspozimeve me probleme, ku zbritja e parimbursueshme nga çmimi i blerjes është të paktën 50% e tepriçës së ekspozimeve bazë, në momentin kur ekspozimet transferohen tek entiteti me qëllim të posaçëm titullzimi;

45/3 “Titullzim qarkullues” është titullzimi, struktura e të cilit ndryshon (qarkullon), nëpërmjet shtimit ose largimit të ekspozimeve nga grupi, pavarësisht nëse vetë ekspozimet janë qarkulluese ose jo;

45/4 “Rititullzim” është titullzimi në të cilin, të paktën një nga ekspozimet bazë, është një pozicion titullzimi;

46. Shfuqizohet;

47. **“Pozicion titullzimi”** është një ekspozim ndaj një titullzimi;

48. **“Origjinuesi”** është subjekti, i cili:

i. në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, vetë ose nëpërmjet subjekteve të lidhura, përfshihet në marrëveshjen fillestare të titullzimit, e cila krijon detyrimet ose detyrimet e mundshme të debitorit ose debitorit të mundshëm, që shkaktojnë ekspozimet që titullzohen; ose

ii. titullzon aktivet e blera nga një palë e tretë, për llogari të tij dhe të regjistruara në bilancin e tij;

49. **“Sponsor”** është një bankë, me seli brenda ose jashtë vendit, ose një shoqëri komisionere, siç përcaktohet në ligjin 62/2020, “Për tregjet e kapitalit”, ose në legjislacionin përkatës, e ndryshme nga origjinuesi, që:

i. krijon dhe administron një program ABCP (Asset-backed commercial paper programme) ose çdo titullzim tjetër, ku ekspozimet blihen nga subjekte palë të treta; ose

ii. krijon një program ABCP (Asset-backed commercial paper programme) ose çdo titullzim tjetër, duke blerë ekspozimet nga palët e treta dhe duke i deleguar administrimin e përditshëm dhe aktiv të portofolit të titullzuar, një subjekti të licencuar për të kryer një veprimtari të tillë, në përputhje me ligjin 56/2020, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive”, dhe ligjin 62/2020, “Për tregjet e kapitalit”, ose me legjislacionin përkatës;

49/1) **“Huadhënës fillestar”** është subjekti, i cili vetë ose nëpërmjet subjekteve të lidhura, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, nënshkruan marrëveshjen fillestare (origjinuese), e cila krijon detyrimet ose detyrimet e mundshme të debitorit ose debitorit të mundshëm, që krijojnë ekspozimet që titullzohen;

50. **“Programi ABCP (Asset-Backed Commercial Paper)”** është një program titullzimi, titujt e emetuar prej të cilit, marrin kryesisht formën e letrave tregtare¹ të mbështetura në aktive (asset-backed commercial paper) me një maturitet fillestar prej një ose më pak se një viti;

50/1 **“Program ABCP i mbështetur plotësisht”** është programi ABCP, sponsori i të cilit e mbështet plotësisht dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë, duke i ofruar entitetit ose entiteteve, me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE), një ose më shumë lehtësi likuiditeti, të cilat mbulojnë të paktën, të gjitha sa vijojnë:

i. të gjithë rrezikun e kredisë dhe të likuiditetit të programit ABCP;

ii. çdo kosto, në nivel transaksioni ABCP ose në nivel programi ABCP, të nevojshme për t'i garantuar investuesit pagesën e plotë të çdo shume, sipas programit ABCP;

50/2 **“Transaksion ABCP”** është një titullzim brenda një programi ABCP;

50/3 **“Transaksion ABCP i mbështetur plotësisht”** është transaksioni ABCP, që mbështetet nga një lehtësi likuiditeti, në nivel transaksioni ABCP ose programi ABCP, e cila mbulon të paktën të gjitha sa vijojnë:

i. të gjitha rreziqet e kredisë dhe të likuiditetit të transaksionit ABCP;

ii. çdo kosto, në nivel transaksioni ose nivel programi ABCP, të nevojshme për t'i garantuar investuesit pagesën e plotë të çdo shume sipas programit ABCP;

51. **“Entitet me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE – securitization special purpose entity)”** është një shoqëri tregtare (korporatë), trust ose një subjekt tjetër, i ndryshëm nga origjinuesi ose sponsori, që:

i. është krijuar me qëllim kryerjen e një ose më shumë titullzimeve;

ii. aktivitetet e saj/tij janë të kufizuara në ato aktivitete të përshtatshme për të përmbushur objektivin e titullzimit;

iii. struktura e entitetit ka për qëllim të izolojë detyrimet e tij nga ato të origjinuesit;

52. **“Përmirësimi i cilësisë së kredisë (credit enhancement)”** është një mekanizëm kontraktual, ku cilësia e kredisë së një pozicioni titullzimi përmirësohet në raport me cilësinë që do të evidentohet në rast të mungesës së një mekanizmi të tillë, duke përfshirë dhe rastin e përmirësimit të siguruar nga segmente më prioritet me të ulët në titullzim apo nga lloje të tjera të mbrojtjes së kredisë;

¹ “Commercial Paper” është një instrument afatshkurtër i pasiguar borxhi, i emetuar nga një shoqëri, me qëllim financimin e detyrimeve afatshkurtra.

53. **“Segment rreziku (tranche)”** është segmenti/pozicioni i rrezikut të kredisë i përcaktuar në kontratë, i lidhur me një ekspozim ose një grup ekspozimesh, ku çdo pozicion në këtë segment nënkupton një rrezik të humbjes së kredisë, më të madh ose më të vogël se një pozicion i së njëjtës vlerë në një segment tjetër, pa marrë parasysh mbrojtjen e kredisë të ofruar nga palë të treta në mënyrë direkte për mbajtësit e pozicioneve në këtë segment ose në segmente të tjera;

54. **“Marzhi i tejkaluar (excess spread)”** është diferenca midis flukseve të të ardhurave nga ekspozimet ose ekspozimet e mundshme të titullzuara dhe detyrimeve dhe shpenzimeve të lidhura me titullzimin;

55. **“Investues”** është çdo person fizik ose juridik, i cili mban pozicione titullzimi;

56. **“Opsioni clean-up call”** është opsioni (marrëveshja) kontraktual që i lejon origjinuesit të mbyllë pozicionet në titullzim, përpara se të jenë ripaguar të gjitha ekspozimet e titullzuara, ose nëpërmjet riblerjes së ekspozimeve bazë që kanë mbetur në grupin e ekspozimeve në rastin e titullzimeve tradicionale, ose duke përfunduar mbrojtjen e rrezikut të kredisë në rastin e titullzimeve sintetike, por në të dyja rastet, nëse shumica e ekspozimeve bazë bie në ose nën një nivel të caktuar;

57. **“Lehtësira likuiditeti”** janë pozicionet e titullzimit që rezultojnë nga një marrëveshje kontraktuale, me qëllim sigurimin në kohën e dubur të financimit të flukseve të parash për investitorët;

58. **“Pozicionet e pavlerësuar”** janë pozicionet e titullzimit që nuk kanë një vlerësim të vlefshëm kredie nga një ECAI e pranuar nga Banka e Shqipërisë, në përputhje me nënkreun IV të krent V të kësaj rregulloreje;

59. **“Pozicionet e vlerësuar”** janë pozicionet e titullzimit që kanë një vlerësim të vlefshëm kredie nga një ECAI e pranuar nga Banka e Shqipërisë, në përputhje me nënkreun IV të krent V të kësaj rregulloreje;

60. **“Segmenti që përballon i pari humbjen (first loss tranche)”** është segmenti me përparësinë më të ulët të shlyerjes në një titullzim dhe që mbart i pari humbjet në ekspozimet e titullzuara. Në këtë mënyrë, ky segment siguron mbrojtje për humbjet në segmentet e renditura më lart;

61. **“Ndarje përpjesëtimore (pro-rata)”** është ndarja e pagesave ndërmjet bankës origjinuese dhe investitorëve të pagesave të interesit, principalit, shpenzimeve, humbjeve, rimarrjeve (nëse aplikohen), bazuar në peshën në përqindje të bankës origjinuese dhe investitorit, në balancën e përdorur të ekspozimeve që janë në bazë të titullzimit, në fillim të çdo muaji;

62. **“Ekspozim qarkullues”** është një ekspozim ku tepricat/balancat e llogarive të klientëve/huamarrësve lejohen të luhaten bazuar në vendimet e tyre për të marrë hua dhe për të shlyer, deri në një kufi të përcaktuar;

63. **“Klauzolë e amortizimit të hershëm”** është një klauzolë kontraktuale në një titullzim të ekspozimeve qarkulluese ose një titullzim qarkullues, e cila kërkon që në rast materializimi të ngjarjeve të përcaktuara, pozicionet e titullzimit të investuesve të shlyhen përpara maturitetit origjinal të këtyre pozicioneve;

63/1 **“Ofrues i shërbimit”** është një subjekt, i cili administron një grup të llogarive të arkëtueshme (të drejtash) të blera, ose ekspozimet bazë të kredisë, në baza ditore;

63/2 **“Pozicion senior titullzimi”** është pozicioni i mbrojtur ose i siguruar nëpërmjet pretendimit të parë mbi të gjitha ekspozimet bazë, duke mos marrë në konsideratë për këtë qëllim detyrimet që rrjedhin nga kontratat derivative të normave të interesit ose të kursit të këmbimit, komisionet ose pagesa të tjera të ngjashme, si dhe duke mos marrë parasysh ndryshimet në maturitet me një ose më shumë segmente (transhe) seniore, me të cilat ky pozicion ndan humbjet në bazë përpjesëtimore (pro-rata);

63/3 **“Pozicion mezzanine titullzimi”** është pozicioni i titullzimit që përballon humbjet më parë se pozicionet seniore në titullzim dhe më pas se segmenti që përballon i pari humbjen, i cili është subjekt i një peshe rreziku më të ulët se 1250% dhe më të lartë se 25%, në përputhje me nenet 109–114 të kësaj rregulloreje;

63/4 **“Mbikolateralizim”** është çdo formë e përmirësimit të cilësisë së kredisë, ku ekspozimet bazë kanë vlerë më të lartë se vlera e pozicioneve të titullzimit;”;

b) Në nenin 29, pika 6, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

- i. fjala “kreditit”, zëvendësohet me fjalën “kredisë”;
- ii. hiqet togfjalëshi “dhe kur produkti ka një vlerësim të sigurtuar nga një ECAI, peshat e rreziqut do të caktohen sipas kreut V të kësaj rregulloreje, për trajtimin e rreziqut të kredisë, në lidhje me ekspozimet në titullzim. Në qoftë se produkti nuk ka një vlerësim nga një ECAI”;
- c) Në nenin 49, pika 1, në shkronjën “f”, shfuqizohet fjala “dhe”, si dhe pas shkronjës “g”, shtohet shkronja “h” me përmbajtjen e mëposhtme:
“h) pozicionet e titullzimit që nuk janë pozicione rititullzimi dhe që janë subjekt i një peshe rreziqut 100% ose më të ulët, në përputhje me nenet 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje.”;
- d) Përmbajtja e Kreut V “Titullzimi” zëvendësohet plotësisht me këtë përmbajtje:

“KREU V TITULLZIMI

NËNKREU I KËRKESAT MINIMALE PËR NJOHJEN E TRANSFERIMIT TË PJESËS SË KONSIDERUESHME TË RREZIKUT TË KREDISË

Neni 99 **Titullzimi tradicional**

1. Banka origjinuese e një titullzimi tradicional mund të përjashtojë ekspozimet bazë nga llogaritja e vlerave të ekspozimeve të ponderuara me rreziqun, nëse plotësohet një nga kushtet e mëposhtme:

a) një pjesë e konsiderueshme e rreziqut të kredisë që lidhet me ekspozimet e titullzuara, është transferuar te palë të treta;

b) banka origjinuese ponderon me peshën e rreziqut 1250% të gjitha pozicionet që ajo mban në titullzim ose zbret pozicionet e titullzimit nga kapitali bazë i nivelit të parë, në përputhje me nenin 11, paragrafi 1, shkronja “j” e rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”.

2. Pjesa e konsiderueshme e rreziqut të kredisë do të konsiderohet e transferuar, në secilin nga rastet e mëposhtme:

a) nëse shumat e ekspozimeve të ponderuara me rreziqun për pozicionet mezzaninë të titullzimit, të cilat mbahen nga banka origjinuese në titullzim, përbëjnë më pak se 50% të shumave të ekspozimeve të ponderuara me rreziqun për të gjitha pozicionet mezzaninë të titullzimit;

b) nëse banka origjinuese nuk mban më shumë se 20% të vlerës së ekspozimeve të segmentit që përballon i pari humbjen (first loss tranche) në titullzim dhe nëse plotësohen njëkohësisht të dyja kushtet e mëposhtme:

i. banka origjinuese është në gjendje të vërtetojë se vlera e ekspozimeve të segmentit që përballon i pari humbjet (first loss tranche), tejkalon me një marzh të konsiderueshëm, një vlerësim të arsyeshëm të humbjeve të pritshme të ekspozimeve të titullzuara;

ii. titullzimi nuk ka pozicione mezzaninë.

Në rastet kur reduktimi i mundshëm i shumave të ekspozimit të ponderuara me rreziqun që banka origjinuese do të arrijë nëpërmjet titullzimit sipas shkronjave “a” ose “b”, nuk justifikohet nga një transferim proporcional i rreziqut të kredisë te palët e treta, Banka e Shqipërisë mund të vendosë rast pas rasti, se një pjesë e konsiderueshme e rreziqut të kredisë nuk mund të konsiderohet e transferuar te palët e treta.

3. Përjashtimisht nga sa parashikohet në paragrafin 2 të këtij neni, Banka e Shqipërisë mund të lejojë bankën origjinuese të njohë transferimin e një pjese të konsiderueshme të rreziqut të kredisë në lidhje me një titullzim, kur banka origjinuese vërteton në çdo rast se reduktimi i kërkesës për kapital që arrin origjinuesi nëpërmjet titullzimit, justifikohet nga një transferim proporcional i rreziqut të kredisë te palët e treta. Banka e Shqipërisë e njeh/pranon transferimin, vetëm nëse banka origjinuese plotëson të dyja kushtet e mëposhtme:

a) banka origjinuese ka politika dhe metodologji të brendshme të përshtatshme për administrimin e rrezikut, për të vlerësuar transferimin e rrezikut të kredisë;

b) banka origjinuese ka njobur, gjithashtu, transferimin e rrezikut të kredisë të palë të treta në çdo rast, për qëllime të administrimit të brendshëm të rrezikut të bankës dhe të shpërndarjes së brendshme të kapitalit.

4. Përveç kushteve të parashikuara në paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij neni, për njohjen e transferimit të një pjese të konsiderueshme të rrezikut, duhet të plotësohen dhe të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) dokumentacioni i transaksionit reflekton qëllimin ekonomik të titullzimit;

b) pozicionet e titullzimit nuk përbëjnë detyrime pagesash për bankën origjinuese;

c) banka origjinuese dhe kreditorët e saj nuk kanë të drejta mbi ekspozimet e titullzuara dhe duhet të plotësojnë kushtet e përcaktuara në këtë pikë. E drejta mbi ekspozimet e titullzuara duhet të fitohet nga entiteti me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE), nëpërmjet një shitjeje të vërtetë ose transferimit me të njëjtin efekt juridik në një mënyrë që është e zbatueshme ndaj shitësit ose ndonjë pale tjetër të tretë. Transferimi i së drejtës tek entiteti, me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE) nuk do t'u nënshtrohet dispozitave të anulimit të transferimit (severe clawback provisions), në rast të paafësisë paguese të shitësit;

d) banka origjinuese nuk ushtron kontroll mbi ekspozimet bazë. Banka origjinuese do të konsiderohet se ushtron kontroll mbi ekspozimet bazë, nëse ajo ka të drejtë të riblejë nga shoqëria drejt së cilës është kryer transferimi, ekspozimet e transferuara më parë, në mënyrë që të marrë përfitimet e tyre ose nëse është e detyruar që të rimarrë përsipër rrezikun e transferuar. Mbajtja e të drejtave ose e detyrimeve të shërbimit (servicing) nga banka origjinuese në lidhje me ekspozimet bazë, nuk përbën në vetvete kontroll të ekspozimeve;

e) dokumentacioni i titullzimit nuk përmban terma ose kushte, të cilët:

i. kërkojnë që banka origjinuese të ndryshojë ekspozimet e titullzuara për të përmirësuar cilësinë mesatare të grupit të ekspozimeve në një titullzim; ose

ii. rrisin kthimin e pagueshëm ndaj mbajtësve të pozicioneve ose përmirësojnë pozicionet në titullzim, në përgjigje të një përkeqësimi të cilësisë së kredisë të ekspozimeve të titullzuara;

f) në rastet kur është e zbatueshme, dokumentacioni i transaksionit përcakton qartë se banka origjinuese ose sponsori mund të blejnë ose riblejë pozicione titullzimi ose të riblejë, ristrukturojnë ose zëvendësojnë ekspozimet e titullzuara përtej detyrimeve të tyre kontraktuale, kur këto marrëveshje zbatohen në përputhje me kushtet aktuale të tregut dhe palët e përfshira veprojnë në përputhje me interesin e tyre si palë të lira dhe të pavarura (arm's length);

g) në rastet kur ekziston një opsion clean-up call, duhet të plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

i. ushtrimi i opsionit është në diskrecionin (në zgjedhjen) e bankës origjinuese;

ii. opsioni mund të ushtrohet vetëm kur 10% ose më pak e vlerës origjinale të ekspozimeve të titullzuara mbetet e paamortizuar;

iii. opsioni nuk është i strukturuar në mënyrë të tillë që të shmangë shpërndarjen e humbjeve të pozicioneve që iu është siguruar një përmirësim i cilësisë së kredisë ose në pozicione të tjera të mbajtura nga investuesit në titullzim, dhe opsioni nuk është strukturuar me qëllim përmirësimit të cilësisë së kredisë;

h) banka origjinuese ka marrë opinion ligjor të kualifikuar që konfirmon se titullzimi është në përputhje me kushtet e përcaktuara në shkronjën "c" të kësaj pike.

Neni 100

Titullzimi sintetik

1. Banka origjinuese e një titullzimi sintetik mund të llogarisë shumë të ekspozimeve të ponderuara me rrezikun në lidhje me ekspozimet e titullzuara, në përputhje me nenet 106 dhe 107 të kësaj rregulloreje, nëse plotësohet një nga kushtet e mëposhtme:

a) një pjesë e konsiderueshme e rrezikut të kredisë i është transferuar palëve të treta, nëpërmjet mbrojtjes së financuar ose të pafinancuar të kredisë;

b) banka origjinuese ponderon me peshën e rrezikut 1250%, të gjitha pozicionet që ajo mban në titullzim ose zëbret pozicionet e titullzimit nga kapitali bazë i nivelit të parë, në përputhje me nenin 11, paragrafi 1, shkronja “j”, të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”.

2. Pjesa e konsiderueshme e rrezikut të kredisë do të konsiderohet e transferuar në secilin nga rastet e mëposhtme:

a) nëse shumat e ekspozimeve të ponderuara me rrezikun për pozicionet mezzaninë të titullzimit, të cilat mbahen nga banka origjinuese në titullzim, përbëjnë më pak se 50% të shumave të ekspozimeve të ponderuara me rrezikun për të gjithë pozicionet mezzaninë të titullzimit;

b) nëse banka origjinuese nuk mban më shumë se 20% të vlerës së ekspozimeve të segmentit që përballon i pari humbjen (first loss tranche) në titullzim dhe nëse plotësohen njëkohësisht të dyja kushtet e mëposhtme:

i. banka origjinuese është në gjendje të vërtetojë se vlera e ekspozimeve të segmentit që përballon i pari humbjen (first loss tranche), tejkalon me një marzh të konsiderueshëm, një vlerësim të arsyeshëm të humbjeve të pritshme të ekspozimeve të titullzuara;

ii. titullzimi nuk ka pozicione mezzaninë.

Në rastet kur reduktimi i mundshëm i shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun që banka origjinuese do të arrijë nëpërmjet titullzimit, nuk justifikohet nga një transferim proporcional i rrezikut të kredisë te palët e treta, Banka e Shqipërisë mund të vendosë rast pas rasti se një pjesë e konsiderueshme e rrezikut të kredisë nuk mund të konsiderohet e transferuar te palët e treta.

3. Përfundimisht nga sa parashikohet në paragrafin 2 të këtij neni, Banka e Shqipërisë mund të lejojë bankën origjinuese të njohë transferimin e një pjese të konsiderueshme të rrezikut të kredisë në lidhje me një titullzim, kur banka origjinuese vërteton në çdo rast se reduktimi i kërkesës për kapital që arrin origjinuesi nëpërmjet titullzimit, justifikohet nga një transferim proporcional i rrezikut të kredisë te palët e treta. Banka e Shqipërisë e njeh/pranon transferimin, vetëm nëse banka origjinuese plotëson të dyja kushtet e mëposhtme:

a) banka origjinuese ka politika dhe metodologji të brendshme të përshtatshme për administrimin e rrezikut, për të vlerësuar transferimin e rrezikut të kredisë;

b) banka origjinuese ka njohur, gjithashtu, transferimin e rrezikut të kredisë te palët e treta në çdo rast, për qëllime të administrimit të brendshëm të rrezikut të bankës dhe të shpërndarjes së brendshme të kapitalit.

4. Përveç kushteve të parashikuara në paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij neni, për njohjen e transferimit të një pjese të konsiderueshme të rrezikut, duhet të plotësohen dhe të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) dokumentacioni i transaksionit reflekton qëllimin ekonomik të titullzimit;

b) mbrojtja e kredisë, nëpërmjet së cilës transferohet rreziku i kredisë, është në përputhje me kërkesat e nenit 104 të kësaj rregulloreje;

c) dokumentacioni i titullzimit nuk përmban terma ose kushte, të cilët:

i. diktojnë kufij të lartë materialiteti, poshtë të cilëve mbrojtja e kredisë konsiderohet jo e zbatueshme në kushtet e ndodhjes së ngjarjes së parapërcaktuar të kredisë;

ii. lejojnë përfundimin e mbrojtjes, për shkak të përkeqësimit të cilësisë së kredisë së ekspozimeve bazë;

iii. kërkojnë që banka origjinuese të ndryshojë ekspozimet e titullzuara, për të përmirësuar cilësinë mesatare të grupit të ekspozimeve në një titullzim; ose

iv. rrisin koston e mbrojtjes së kredisë së bankës ose kthimin e pagueshëm ndaj mbajtësve të pozicioneve në titullzim, në përgjigje të një përkeqësimi të cilësisë së kredisë të grupit të ekspozimeve të titullzuara;

d) mbrojtja e kredisë është e zbatueshme në të gjitha juridiksionet përkatëse;

e) në rastet kur është e zbatueshme, dokumentacioni i transaksionit përcakton qartë se banka origjinuese ose sponsori mund të blejnë ose riblenë pozicione titullzimi ose të riblenë, ristrukturojnë ose zhvendësojnë ekspozimet e titullzuara përtej detyrimeve të tyre kontraktuale, kur këto marrëveshje zbatohen në përputhje me kushtet aktuale të tregut dhe palët e përfshira veprojnë në përputhje me interesin e tyre si palë të lira dhe të pavarura (arm's length);

- f) në rastet kur ekziston një opion clean-up call, dubet të plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:
- i. ushtrimi i opionit është në diskrecionin (në zgjedhjen) e bankës origjinuese;
 - ii. opsioni mund të ushtrohet vetëm kur 10% ose më pak e vlerës origjinale të ekspozimeve të titullzuara mbetet e paamortizuar;
 - iii. opsioni nuk është i strukturuar në mënyrë të tillë që të shmangë shpërndarjen e humbjeve të pozicionet që iu është siguruar një përmirësim i cilësisë së kredisë ose në pozicione të tjera të mbajtura nga investuesit në titullzim, dhe opsioni nuk është strukturuar me qëllim përmirësimit të cilësisë së kredisë;
- g) banka origjinuese ka marrë opinion ligjor të kualifikuar që konfirmon se titullzimi është në përputhje me kushtet e përcaktuara në shkronjën “d” të kësaj pike.

Neni 101

Kërkesat operationale për klauzolat e amortizimit të hershëm

Në rastet kur titullzimi përmban ekspozime qarkulluese dhe klauzola të amortizimit të hershëm ose klauzola të ngjashme, një pjesë e konsiderueshme e rrezikut të kredisë do të konsiderohet e transferuar nga banka origjinuese, vetëm në rast se plotësohen kushtet e përcaktuara në nenet 99 dhe 100 të kësaj rregulloreje dhe klauzola e amortizimit të hershëm, pasi aktivizohet nuk:

- a) ul prioritetin e pretendimit senior ose të të njëjtit nivel (pari passu) të bankës origjinuese mbi ekspozimet e titullzuara, kundrejt pretendimeve të investitorëve të tjerë;
- b) ul prioritetin e pretendimeve të bankës origjinuese ndaj ekspozimeve të titullzuara, kundrejt pretendimeve të palëve të tjera; ose
- c) rrit ekspozimin e bankës origjinuese ndaj humbjeve që lidhen me ekspozimet qarkulluese të titullzuara.

NËNKREU II

LLOGARITJA E SHUMAVE TË EKSPOZIMIT TË PONDERUARA ME RREZIKUN

Neni 102

Llogaritja e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun

1. Banka origjinuese, në rastet kur me anë të titullzimit realizon një transferim të konsiderueshëm të rrezikut të kredisë së ekspozimeve bazë sipas përcaktimeve në nënkreun I të këtij kreu:

- a) në rastin e titullzimit tradicional, mund të përjashtojë ekspozimet e titullzuara nga llogaritja e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun;
- b) në rastin e titullzimit sintetik, mund të llogarisë shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për ekspozimet bazë, sipas përcaktimeve të nenëve 106 dhe 107 të kësaj rregulloreje.

2. Banka origjinuese, në rastin kur zbaton kërkesat e paragrafit 1 të këtij neni, llogarit shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun siç parashikohet në këtë kry, për pozicionet që mund të mbajë në titullzim.

Banka origjinuese, në rastin kur nuk arrin të transferojë një pjesë të konsiderueshme të rrezikut të kredisë ose ka vendosur të mos zbatojë kërkesat e paragrafit 1 të këtij neni, nuk llogarit shumat e ekspozimeve të ponderuara me rrezikun për pozicionet që mund të ketë në titullzim, por vazhdon të përfshijë ekspozimet bazë në llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun, sikur ekspozimet të mos ishin titullzuar.

3. Bankat, në rastet kur kanë ekspozime ndaj pozicioneve në segmente (transhe) të ndryshme në një titullzim, do të konsiderojnë ekspozimin ndaj secilit segment, si një pozicion të veçantë titullzimi. Ofruesit e mbrojtjes së kredisë për pozicionet e titullzimit, konsiderohen si mbajtës të pozicioneve në titullzim. Pozicionet e titullzimit përfshijnë ekspozime ndaj një titullzimi që burojnë nga kontratat e derivativëve të normave të interesit ose të monedhave që ka lidhur banka në kuadër të transaksionit.

4. Bankat, me përjashtim të rastit kur një pozicion titullzimi e zëbresin nga zërat e kapitalit bazë të nivelit të parë, sipas përcaktimit në nenin 11, paragrafi 1, shkronja “j” të rregullores “Për kapitalin

rregullator të bankës”, përfshijnë shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun, në vlerat totale të ekspozimeve të ponderuara me rrezikun të bankës, për qëllime të nenit 6 të kësaj rregulloreje.

5. Bankat llogaritin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për një pozicion titullzimi, duke shumëzuar vlerën e ekspozimit të pozicionit, të llogaritur në përputhje me nenin 103 të kësaj rregulloreje, me peshën përkatëse totale të rrezikut.

6. Pesha totale e rrezikut llogaritet si shumë e peshave të rrezikut të përcaktuara në këtë krye dhe çdo peshe rreziku shtesë, në përputhje me nenin 119 të kësaj rregulloreje.

Neni 103 Vlera e ekspozimit

1. Bankat llogaritin vlerën e ekspozimit të një pozicioni titullzimi si vijon:

a) vlera e ekspozimit të një pozicioni titullzimi të regjistruar në bilanc, është vlera e tij kontabël pas zbritjes së rezervave për mbulimin e humbjeve për pozicionin e titullzimit, në përputhje me nenin 9 të kësaj rregulloreje;

b) vlera e ekspozimit të një pozicioni titullzimi jashtë bilancit, është vlera e tij nominale pasi i zbriten rezervat specifike përkatëse për mbulimin e humbjeve për pozicionin e titullzimit, në përputhje me nenin 9 të kësaj rregulloreje, e shumëzuar me një faktor konvertimi (përqindje) të përcaktuar në këtë shkronjë. Faktori i konvertimit do të jetë 100%, me përjashtim të rasteve të lehtësive të paradhënies në cash. Për të përcaktuar vlerën e ekspozimit të pjesës së patërhequr të lehtësisë së paradhënies në cash, mund të aplikohet një faktor konvertimi 0% mbi vlerën nominale të lehtësisë së likuiditetit që është e anulueshme pa kushte, me kusht që ripagimi i shumave të tërhequra/përdorura nga lehtësia e akorduar, të ketë përparësi të lartë (senior) krahasuar me çdo pretendim tjetër ndaj flukseve të parasë që vijnë nga ekspozimet e titullzuara dhe që banka t’i vërtetojë Bankës së Shqipërisë se po zbaton një metodë të përshtatshme konservatore për matjen e pjesës së papërdorur;

c) vlera e ekspozimit për rrezikun e kredisë së kundërpartisë së një pozicioni titullzimi që rrjedh nga një instrument derivativ i listuar në aneksin 4 të kësaj rregulloreje, do të përcaktohet në përputhje me kreun VI të kësaj rregulloreje;

d) një bankë origjinuese mund të zbresë nga vlera e ekspozimit të një pozicioni titullzimi që i është caktuar një peshë rreziku 1250%, në përputhje me nenet 113 dhe 114 të këtij kreu, ose është zbritur nga kapitali bazë i nivelit të parë, sipas përcaktimit në nenin 11, paragrafi 1, shkronja “j”, të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”, shumën e rezervave për mbulimin e humbjeve të ekspozimeve bazë, në përputhje me nenin 9 të kësaj rregulloreje, dhe çdo zbritje të pakthyeshme nga çmimi i blerjes që lidhet me këto ekspozime bazë, në masën që këto zbritje kanë shkaktuar reduktimin e kapitalit rregullator.

2. Banka, në rastet kur ka dy ose më shumë ekspozime të mbivendosura në një titullzim, përfshin vetëm njërin nga pozicionet në përllogaritjen e shumës së ekspozimit të ponderuar me rrezikun.

Në rastin e mbivendosjes së pjesshme të pozicioneve, banka mund të ndajë pozicionet në dy pjesë dhe të njohë mbivendosjen në lidhje me vetëm njërin prej tyre, sipas përcaktimit në paragrafin e mësipërm. Përveç kësaj mënyre, banka mund të trajtojë pozicionet sikur të ishin plotësisht të mbivendosura, duke konsideruar, për qëllime të llogaritjes së kapitalit, pozicionin që prodhon shumat më të larta të ekspozimeve të ponderuara me rrezikun.

Banka mund të njohë mbivendosje midis kërkesës për kapital për rrezikun specifik për pozicionet në librin e tregtueshëm dhe kërkesës për kapital për pozicionet e titullzimit në librin jo të tregtueshëm, me kusht që ajo të jetë në gjendje të llogarisë dhe të krahasojë kërkesën për kapital për pozicionet përkatëse.

Për qëllime të kësaj pike, dy pozicione do të konsiderohen të mbivendosura, kur ato netojnë njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që banka përjashton humbjet që vijnë nga një pozicion, kur plotëson detyrimet e kërkuara nga pozicioni tjetër.

3. Në rastet e pozicioneve në një ABCP për të cilat zbatohet shkronja “d” e nenit 125 të kësaj rregulloreje, banka mund të përdorë peshat e rrezikut që i janë caktuar lehtësisë së likuiditetit për të llogaritur shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për ABCP-në, me kusht që lehtësia e

likuiditetit të mbulojë 100% të ABCP-së të emetuar nga programi i ABCP-së dhe që lehtësia e likuiditetit të renditet njësoj (pari passu) me ABCP-në, duke formuar një pozicion të mbivendosur. Banka njofton Bankën e Shqipërisë kur aplikon dispozitat e përcaktuara në këtë pikë. Për qëllime të përcaktimit të mbulimit prej 100% të përcaktuar në këtë pikë, banka mund të marrë në konsideratë lehtësi të tjera likuiditeti në programin ABCP, me kusht që ato të formojnë një pozicion të mbivendosur me ABCP.

Neni 104

Njohja e zbutjes së rrezikut të kredisë për pozicionet e titullzimit

1. Banka mund të njohë mbrojtjen e financuar ose të pafinancuar të kredisë për pozicionet e titullzimit, nëse plotësohen kërkesat për zbutjen e rrezikut të kredisë të përcaktuara në këtë krye dhe në kreun IV të kësaj rregulloreje.

2. Mbrojtja e financuar e kredisë e njohur/e pranuar do të kufizohet vetëm në formën e kolateralit financiar, i cili njihet për llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun, në përputhje me kreun III, siç parashikohet në kreun IV të kësaj rregulloreje. Njohja e zbutjes së rrezikut të kredisë është subjekt i zbatimit të kërkesave përkatëse të parashikuara në kreun IV të kësaj rregulloreje.

3. Mbrojtja e pafinancuar e kredisë dhe ofruesit e mbrojtjes së pafinancuar të kredisë të njohur/e pranuar do të kufizohen në ata që parashikohen në kreun IV të kësaj rregulloreje. Njohja e zbutjes së rrezikut të kredisë është subjekt i zbatimit të kërkesave përkatëse të parashikuara në kreun IV të kësaj rregulloreje.

4. Pa rënë ndesh me paragrafin 2 të këtij neni, ofruesit e pranuar të mbrojtjes së pafinancuar të kredisë të parashikuar në shkronjën "g" të paragrafit 1 të nenit 83 të kësaj rregulloreje, duhet të kenë një vlerësim të rrezikut të kredisë nga një ECAI e pranuar, që korrespondon me cilësinë e kredisë shkalla 2 ose më lart, në momentin që njihet mbrojtja e rrezikut të kredisë dhe në vijim, me cilësisë e kredisë shkalla 3 ose më lart. Kërkesat e përcaktuara në këtë pikë nuk zbatohen për kundërpartitë qendrore të kualifikuara.

5. Pa rënë ndesh me paragrafin 2 të këtij neni, entitetet me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE) do të konsiderohen si ofrues të pranuar të mbrojtjes së kredisë, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) entiteti me qëllim të posaçëm titullzimi ka në pronësi aktive që klasifikohen si kolateral financiar i pranuar, në përputhje me kreun IV të kësaj rregulloreje;

b) aktivet e përcaktuara në shkronjën "a" të kësaj pike, nuk janë subjekt i pretendimeve ose pretendimeve të kushtëzuara që renditen më lart ose njësoj (pari passu) me pretendimin ose pretendimin e kushtëzuar të bankës që ka marrë/siguruar mbrojtjen e pafinancuar të kredisë; dhe

c) plotësohen të gjitha kërkesat e kreut IV të kësaj rregulloreje, për njohjen e kolateralit financiar.

6. Për qëllime të paragrafit 5 të këtij neni, shuma e mbrojtjes e rregulluar për mospërputhjet e monedhës ose maturitetit sipas kreut IV të kësaj rregulloreje, do të jetë e barabartë me vlerën e tregut të këtyre aktiveve, të rregulluar për lubatshmërinë. Pësia e rrezikut të ekspozimeve për ofruesin e mbrojtjes do të përcaktohet si mesatare e ponderuar e pësive të rrezikut që do t'u aplikohet këtyre aktiveve si kolateral financiar, sipas Metodës Standarde.

7. Në rastet kur pozicionet e titullzimit përfitojnë nga mbrojtja e plotë e rrezikut të kredisë ose mbrojtja e pjesëshme e rrezikut të kredisë në bazë përpjestimore (pro-rata), zbatohen kërkesat e mëposhtme:

a) banka që ofron mbrojtjen e kredisë llogarit shumën e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për pjesën e pozicionit të titullzimit që përfiton nga mbrojtja e rrezikut të kredisë, në përputhje me nenet 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje, sikur ta mbante në mënyrë të drejtpërdrejtë atë pjesë të pozicionit;

b) banka që ka blerë mbrojtjen e kredisë llogarit shumën e ekspozimit të ponderuara me rrezikun, në përputhje me kreun IV të kësaj rregulloreje, për pjesën e mbrojtur.

8. Për të gjitha rastet që nuk parashikohen në paragrafin 7 të këtij neni, zbatohen kërkesat e mëposhtme:

a) banka që ofron mbrojtjen e kredisë trajton pjesën e pozicionit që përfiton nga mbrojtja e kredisë, si pozicion titullzimi dhe llogarit shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun, sikur t'i mbante këto pozicione në mënyrë të drejtpërdrejtë, në përputhje me nenet 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje, subjekt i kërkesave të parashikuara në paragrafët 9, 10 dhe 11 të këtij neni;

b) banka që blen mbrojtjen e kredisë llogarit shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për pjesën e mbrojtur të pozicionit të parashikuar në shkronjën "a" të kësaj pike, në përputhje me kreun IV të kësaj rregulloreje. Banka trajton pjesën e pozicionit të titullzimit që nuk përfiton nga mbrojtja e kredisë, si një pozicion të veçantë titullzimi dhe llogarit shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun në përputhje me nenet 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje, subjekt i kërkesave të parashikuara në paragrafët 9, 10 dhe 11 të këtij neni.

9. Banka që përdor metodën standarde (SEC-SA), sipas nenit 113 të kësaj rregulloreje, cakton vlerën e fillimit (A) dhe të mbarimit (D) për secilin nga pozicionet që derivojnë nga paragrafi 7 i këtij neni, sikur të ishin emetuar si pozicione të veçanta titullzimi në momentin e origjinimit të transaksionit. Vlera e koeficientit të kërkesës për kapital (K_{SA}) do të përllogaritet duke marrë në konsideratë grupin fillestar të ekspozimeve bazë në titullzim.

10. Banka, e cila përdor metodën e bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA), sipas përcaktimeve të nenit 114 të kësaj rregulloreje për pozicionet fillestare të titullzimit, llogarit shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për pozicionet që derivojnë nga paragrafi 8 i këtij neni si vijon:

a) kur pozicioni i derivuar (i përfshuar) ka përparësi në pagesë (higher seniority), i caktobet pesha e rrezikut të pozicionit fillestar të titullzimit;

b) kur pozicioni i derivuar (i përfshuar) ka përparësi më të ulët pagese (lower seniority), atij i caktobet një vlerësim i derivuar, në përputhje me nenin 114, paragrafi 7, të kësaj rregulloreje. Në këtë rast, vlera e trashësisë së segmentit (transhit) T llogaritet vetëm në bazë të pozicionit të derivuar (përfshuar). Në rast se është e pamundur të gjenerohet një vlerësim, banka aplikon peshën më të lartë të rrezikut që vjen si rezultat i një prej rasteve të mëposhtme:

i. aplikimit të metodës standarde (SEC-SA), në përputhje me paragrafin 9 të këtij neni dhe nenin 113 të kësaj rregulloreje; ose

ii. peshës së rrezikut të pozicionit fillestar të titullzimit, sipas metodës së bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA).

11. Pozicioni i derivuar (i përfshuar) me përparësi më të ulët pagese (lower seniority) do të trajtohet si pozicion titullzimi që nuk ka përparësi të lartë pagese (non-senior), edhe në rast se pozicioni fillestar i titullzimit para mbrojtjes, klasifikohet me përparësi të lartë pagese (senior).

Neni 105

Mbështetja indirekte në një transaksion titullzimi

1. Sponsori ose origjinuesi që në lidhje me një titullzim ka zbatuar nenin 102, paragrafët 1 dhe 2 të kësaj rregulloreje, për llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun, ose ka shitur instrumente nga libri i tij i tregtueshëm dhe si rezultat nuk i kërkohet që të mbajë kapital për rrezikun e këtyre instrumenteve, nuk ofron mbështetje të drejtpërdrejtë apo të tërthortë për titullzimin, përtej detyrimeve kontraktuale, që do të ulte humbjet potenciale ose aktuale për investuesit.

2. Një transaksion nuk duhet të konsiderohet si mbështetje për qëllime të paragrafit 1 të këtij neni, nëse transaksioni është marrë në konsideratë gjatë vlerësimit të transferimit të një pjese të konsiderueshme të rrezikut të kredisë dhe të dyja palët e kanë ekzekutuar transaksionin duke vepruar në interesin e tyre si palë të lira dhe të pavarura (arm's length). Për këtë qëllim, banka kryen një vlerësim të plotë të transaksionit duke marrë në konsideratë të paktën, të gjitha elementet e mëposhtme:

a) çmimin e riblerjes;

b) kapitalin dhe pozicionin e likuiditetit të bankës, para dhe pas riblerjes;

c) ecurinë e ekspozimeve bazë;

d) ecurinë e pozicioneve të titullzimit;

e) *impaktin e mbështetjes për humbjet që pritet të mbulohen nga origjinuesi në krabasim me investuesit.*

3. *Origjinuesi dhe sponsori njoftojnë Bankën e Shqipërisë për çdo transaksion titullzimi që kryejnë sipas paragrafit 2 të këtij neni.*

4. *Origjinuesi ose sponsori që nuk plotëson kërkesat e paragrafit 1 të këtij neni, përfshin të gjithë ekspozimet bazë të titullzimit në llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun, sikur ato të mos ishin titullzuara, si dhe njofton Bankën e Shqipërisë dhe publikon:*

a) *se ka ofruar mbështetje për titullzimin, duke shkelur paragrafin 1 të këtij neni; dhe*

b) *impaktin e mbështetjes së ofruar mbi kërkesën për kapital.*

Neni 106

Llogaritja nga ana e bankave origjinuese e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun për ekspozimet në një titullzim sintetik

1. *Banka origjinuese në një titullzim sintetik, për llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun për ekspozimet bazë (të titullzuara), përdor, aty ku është e zbatueshme, metodologjitë e llogaritjes të përcaktuara në këtë nënkrye, në vend të metodologjive të përcaktuara në kreun III të kësaj rregulloreje.*

2. *Bankat zbatojnë kërkesat e përcaktuara në paragrafin 1 të këtij neni, mbi të gjithë grupin e ekspozimeve që mbështesin titullzimin. Banka origjinuese, në rastet e parashikuara në nenin 107 të kësaj rregulloreje, llogarit shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për të gjitha segmentet në titullzim në përputhje me këtë nënkrye, duke përfshirë edhe pozicionet për të cilët banka njeh zbutje të rrezikut të kredisë, sipas nenit 104 të kësaj rregulloreje. Pesha e rrezikut që do të aplikohet për pozicionet që përfitojnë nga zbutja e rrezikut të kredisë mund të përshtatet në përputhje me kreun IV të kësaj rregulloreje.*

Neni 107

Trajtimi i mospërputhjeve të maturitetit për titullzimet sintetike

Bankat, për qëllime të llogaritjes së shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun në përputhje me nenin 106 të kësaj rregulloreje, llogaritin çdo mospërputhje maturiteti midis mbrojtjes së kredisë, nëpërmjet së cilës është arritur transferimi i rrezikut dhe ekspozimeve të titullzuara, si vijon:

a) *konsiderojnë si maturitet të ekspozimeve të titullzuara, maturitetin më të gjatë ndër ekspozimet individuale, deri në kufirin maksimal prej 5 vitesh. Maturiteti i mbrojtjes së kredisë do të përcaktohet në përputhje me kreun IV të kësaj rregulloreje;*

b) *banka origjinuese nuk merr në konsideratë mospërputhjet e maturitetit për llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun për pozicionet e titullzimit që janë subjekt i një peshe rreziku prej 1250%, në përputhje me këtë nënkrye. Për të gjitha pozicionet e tjera, trajtimi i mospërputhjes së maturitetit i përcaktuar në kreun IV të kësaj rregulloreje, bëhet sipas formulës së mëposhtme:*

$$RW^* = RW_{SP} \tilde{N} [(t - t^*) / (T - t^*)] + RW_{Ass} \tilde{N} [(T - t) / (T - t^*)]$$

ku:

RW^ = shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për qëllime të shkronjës “a” të paragrafit 1 të nenit 6 të kësaj rregulloreje;*

RW_{Ass} = shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për ekspozimet bazë sikur të mos ishin titullzuara, të llogaritura në bazë përpjesëtimore (pro-rata);

RW_{SP} = shumat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun të llogaritura sipas nenit 106 të kësaj rregulloreje, sikur të mos kishte mospërputhje maturiteti;

T = maturiteti i ekspozimeve bazë (të titullzuara), i shprehur në vite;

t = maturiteti i mbrojtjes së kredisë, i shprehur në vite;

t^ = 0.25.*

Reduktimet në shumën e ekspozimit të ponderuara me rrezikun

1. Bankat, për pozicionet e titullzimit, për të cilat është caktuar një peshë rreziku prej 1250%, mund të zhbresin vlerën e ekspozimit të këtyre pozicioneve nga kapitali bazë i nivelit të parë, siç përcaktohet në nenin 11, paragrafi 1, shkronja "j", të rregullores "Për kapitalin rregullator të bankës", si një alternativë e përfshirjes së pozicioneve në llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuara me rrezikun. Për këtë qëllim, llogaritja e vlerës së ekspozimit mund të pasqyrojë mbrojtjen e pranuar të financuar të kredisë në përputhje me nenin 104 të kësaj rregulloreje.

2. Banka, kur përdor alternativën e parashikuar në paragrafin 1 të këtij neni, zëbret shumën që zëbret në përputhje me nenin 11, paragrafi 1, shkronja "j", të rregullores "Për kapitalin rregullator të bankës", nga shuma e përcaktuar në nenin 116 të kësaj rregulloreje, si kërkesë maksimale për kapital që do të llogaritej për ekspozimet bazë, nëse këto ekspozime nuk do të ishin titullzuar.

Hierarkia e metodave të përlllogaritjes

1. Bankat përdorin një nga metodat e mëposhtme për të llogaritur vlerat e ekspozimit të ponderuar me rrezikun:

- a) metodën standarde (SEC-SA), siç parashikohet në nenin 113 të kësaj rregulloreje;
- b) kur nuk mund të përdoret metoda standarde (SEC-SA), banka përdor metodën e bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA), në përputhje me nenin 114 të kësaj rregulloreje, për pozicione të cilat kanë vlerësim ose pozicione për të cilat mund të përdoret një vlerësim i derivuar (përfutur).

2. Banka, për pozicionet të cilat kanë një vlerësim ose pozicione për të cilat mund të përdoret një vlerësim i derivuar, përdor metodën e bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA) në vend të metodës standarde (SEC-SA), në secilin nga rastet e mëposhtme:

- a) kur aplikimi i metodës standarde (SEC-SA) rezultojnë në një peshë rreziku më të lartë se 25% ose aplikimi i metodës së bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA) rezultojnë në një peshë rreziku më të madhe se 75%;
- b) për transaksione titullzimi të mbështetura nga grupe (pool) kredish për automjete, leasing automjeteve dhe leasing pajisjesh.

3. Në rastet që nuk parashikohen në paragrafin 2 të këtij neni, dhe pa rënë ndesh me shkronjën "a" të paragrafit 1 të këtij neni, banka mund të vendosë të aplikojë metodën e bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA) në vend të metodës standarde (SEC-SA), për të gjithë pozicionet e titullzimit të cilat kanë vlerësim, ose pozicionet për të cilat mund të përdoret një vlerësim i derivuar.

Për çdo vendimarrje të bankës, lidhur me ndryshimin e metodës së përlllogaritjes për të gjitha pozicionet e titullzimit të cilat kanë vlerësim, banka njofton Bankën e Shqipërisë brenda 30 ditëve pas marrjes së këtij vendimi.

Në rast se Banka e Shqipërisë nuk ka kundërshtime për vendimet e njoftuara nga banka, brenda 30 ditëve nga data e njoftimit, atëherë ky vendim do të hyjë në fuqi nga data 1 janar e vitit pasardhës dhe është i vlefshëm derisa të hyjë në fuqi një vendim i mëvonshëm. Një bankë nuk mund të përdorë metoda të ndryshme përlllogaritjeje përgjatë të njëjtit vit.

4. Banka e Shqipërisë, pa rënë ndesh me paragrafin 1 të këtij neni, rast pas rasti, mund të mos lejojë bankën që të aplikojë metodën standarde (SEC-SA), kur vlera e ekspozimit të ponderuar me rrezikun që rezultojnë nga përdorimi i metodës standarde (SEC-SA) nuk është në përputhje me rrezikun me të cilin përballlet banka ose me stabilitetin financiar, duke përfshirë, por jo duke u kufizuar në, rrezikun e kredisë të përfshirë (embedded) në ekspozimet bazë të titullzimit. Vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet titullzimeve me karakteristika shumë komplekse dhe me rrezik të lartë.

5. Për një pozicion në rititullzim, banka aplikon metodën standarde (SEC-SA) në përputhje me nenin 113 të kësaj rregulloreje, me ndryshimet e përcaktuara në nenin 118 të kësaj rregulloreje.

6. Në të gjitha rastet e tjera, pozicioneve në titullzim i caktohet një peshë rreziku prej 1250%.

Neni 110

Përcaktimi i vlerës së K_{SA}

1. Kur banka aplikon metodën standarde (SEC-SA) sipas nenit 113 të kësaj rregulloreje, ajo llogarit koeficientin e kërkesës për kapital K_{SA} , duke shumëzuar me 8%, vlerat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun të cilat llogariten sipas kreut III të kësaj rregulloreje, në lidhje me ekspozimet bazë, sikur ato të mos ishin titullzuar dhe duke e pjesëtuar me vlerën e ekspozimeve bazë. K_{SA} shprehet si numër me presje dhjetore, midis 0 dhe 1.

Për qëllime të këtij paragrafi, bankat llogarisin vlerën e ekspozimit të ekspozimeve bazë, para zbritjes së rezervave për mbulimin e humbjeve, rregullimeve të tjera të vlerës në përputhje me nenin 9 të rregullores "Për kapitalin rregullator të bankës" dhe reduktimeve të tjera të kapitalit rregullator.

2. Për qëllime të paragrafit 1 të këtij neni, kur një strukturë titullzimi përfshin përdorimin e një entiteti me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE), të gjitha ekspozimet e entitetit (SSPE), të cilat lidhen me titullzimin, trajtohen si ekspozime bazë. Pa rënë ndesh me sa më sipër, banka mund të përjashtojë ekspozimet e entitetit (SSPE) nga grupi i ekspozimeve bazë për qëllime të llogaritjes së koeficientit të kërkesës për kapital K_{SA} , nëse rreziku nga ekspozimet e SSPE është jomaterial ose nëse nuk ndikon pozicionin e titullzimit të bankës.

Neni 111

Përcaktimi i vlerës së fillimit (A) dhe i vlerës së mbarimit (D)

1. Për qëllime të neneve 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje, bankat përcaktojnë vlerën e fillimit (A) në kufirin në të cilin humbjet brenda grupit (pool) të ekspozimeve bazë fillojnë t'u alokohen pozicioneve përkatëse në titullzim.

Vlera e fillimit (A) shprehet si numër me presje dhjetore me vlerë midis 0 dhe 1 dhe është e barabartë me vlerën më të madhe midis 0 dhe raportit të shumës së mbetur (tepricës) për grupin (pool) e ekspozimeve bazë në titullzim, minus shumën e mbetur të të gjithë transheve, të cilat renditen me përparësi të lartë pagese (senior) ose me përparësi të njëjtë (pari passu) me transhin që përmban pozicionet përkatëse në titullzim, duke përfshirë edhe vetë ekspozimin, ndaj shumës së mbetur (tepricës) të të gjithë ekspozimeve bazë në titullzim.

2. Për qëllime të neneve 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje, banka përcakton vlerën e mbarimit (D) në kufirin në të cilin humbjet brenda grupit (pool) të ekspozimeve bazë rezultojnë në një humbje të plotë të principalit për segmentin (transhin) që përmban pozicionin përkatës në titullzim.

Vlera e mbarimit (D) shprehet si numër me presje dhjetore me vlerë midis 0 dhe 1 dhe është e barabartë me vlerën më të madhe midis 0 dhe raportit të shumës së mbetur (tepricës) të grupit të ekspozimeve bazë në titullzim, minus shumën e mbetur të të gjithë transheve të renditura me përparësi të lartë pagese (senior) kundrejt transhit që përmban pozicionin përkatës në titullzim, ndaj shumës së mbetur (tepricës) të të gjithë ekspozimeve bazë në titullzim.

3. Për qëllime të paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni, bankat trajtojnë mbikolateralizimet dhe llogaritë rezervë të financuara (funded reserve accounts), si transhe, dhe aktivet që përbëjnë këto llogari rezervë, si ekspozime bazë.

4. Për qëllime të paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni, bankat nuk marrin në konsideratë llogaritë rezervë të pafinancuara (unfunded reserve accounts) dhe aktivet të cilat nuk ofrojnë përmirësim të cilësisë së kredisë, të tilla si ato që ofrojnë vetëm mbështetje likuiditeti, swap të monedhave ose të normave të interesit dhe llogaritë me cash kolateral të lidhura me këto pozicione titullzimi. Për llogaritë rezervë të financuara dhe aktivet që ofrojnë përmirësim të cilësisë së kredisë, banka trajton si pozicione në titullzim, atë pjesë të këtyre llogarive ose aktiveve që përthith humbjet (loss absorbing).

5. Kur dy ose më shumë pozicione të të njëjtit transaksion kanë maturitete të ndryshme, por kanë alokim përpjesëtimor (pro-rata) të humbjeve, llogaritja e vlerës së fillimit (A) dhe vlerës së mbarimit (D)

bazohet në shumën e tepricave të mbetura të këtyre pozicioneve dhe si rrjedhojë, vlera e fillimit (A) dhe ajo e mbarimit (D) janë të njëjta.

Neni 112

Përcaktimi i maturitetit të segmenteve (transheve)

1. Për qëllime të neneve 113 dhe 114 të kësaj rregulloreje dhe duke marrë në konsideratë paragrafin 2 të këtij neni, bankat përcaktojnë maturitetin e transhit (M_T) në një nga format e mëposhtme:

a) maturiteti mesatar i ponderuar i pagesave kontraktuale të transhit, llogaritet sipas formulës së mëposhtme:

$$\sum_t t * CF_t / \sum_t CF_t$$

ku CF_t nënkupton të gjithë pagesat kontraktuale (principal, interes dhe komisione) të pagueshme nga huamarrësi gjatë periudhës t ; ose

b) maturiteti përfundimtar ligjor i transhit, llogaritur në përputhje me formulën e mëposhtme:

$$M_T = 1 + (M_L - 1) * 80\%,$$

ku M_L është maturiteti përfundimtar ligjor i transhit.

2. Për qëllime të paragrafit 1 të këtij neni, përcaktimi i maturitetit të transhit (M_T) kufizohet në çdo rast nga një minimum prej 1 viti dhe maksimum prej 5 vjetësh.

3. Kur banka mund të ekspozohet ndaj humbjeve potenciale nga ekspozimet bazë në sajë të kontratës, ajo (banka) përcakton maturitetin e pozicionit të titullzimit, duke marrë në konsideratë maturitetin e kontratës plus maturitetin më të gjatë të këtyre ekspozimeve bazë. Për ekspozimet qarkulluese, bankat zbatojnë maturitetin e mbetur më të gjatë të mundshëm kontraktual të ekspozimit, i cili mund të shtohet gjatë periudhës qarkulluese.

Neni 113

Llogaritja e vlerave të ekspozimit të ponderuar me rrezikun sipas Metodës Standarde (SEC-SA)

1. Bankat llogaritin vlerat e ekspozimit të ponderuara me rrezikun për një pozicion në titullzim sipas metodës standarde (SEC-SA), duke shumëzuar vlerën e pozicionit të llogaritur në përputhje me nenin 103 të kësaj rregulloreje, me peshën përkatëse të rrezikut të përcaktuar si më poshtë, por, në çdo rast, subjekt i një minimumi prej 15%:

$$RW = 1250\% \text{ kur } D \leq K_A$$

$$RW = 12.5 * K_{SSFA(K_A)} \text{ kur } A \geq K_A$$

$$\text{kur } A < K_A < D$$

$$RW = \left[\left(\frac{K_A - A}{D - A} \right) * 12.5 \right] + \left[\left(\frac{D - K_A}{D - A} \right) * 12.5 * K_{SSFA(K_A)} \right]$$

ku:

D është vlera e mbarimit në përputhje me nenin 111 të kësaj rregulloreje;

A është vlera e fillimit në përputhje me nenin 111 të kësaj rregulloreje;

K_A është një parametër i llogaritur në përputhje me paragrafin 2 të këtij neni;

$$K_{SSFA(K_A)} = \frac{e^{a*u} - e^{a*1}}{a(u-1)}$$

ku:

$$a = - (1 / (p \cdot K_A))$$

$$u = D - K_A$$

$$l = \max (A - K_A; 0)$$

$p = 1$ për një ekspozim në titullzim që nuk është ekspozim rititullzimi.

2. Për qëllime të paragrafit 1 të këtij neni, K_A llogaritet si më poshtë:

$$K_A = (1-W) * K_{SA} + W * 0.5$$

ku

K_{SA} është kërkesa për kapital për ekspozimet bazë sipas përcaktimit në nenin 110 të kësaj rregulloreje;

W është raporti i:

a) shumës së vlerave nominale të ekspozimeve bazë me probleme; ndaj

b) shumës së vlerave nominale të të gjitha ekspozimeve bazë.

Për qëllime të këtij kreu, ekspozim me probleme do të konsiderohet ekspozimi bazë, i cili plotëson një nga kushtet e mëposhtme:

i. është të paktën 90 ditë me vonesë;

ii. është subjekt i procedurave të falimentimit ose të paafësisë paguese;

iii. është objekt ekzekutimi ose procedure të ngjashme; ose

iv. është në paafësi paguese sipas dokumentacionit të titullzimit.

Në rastet kur banka nuk i njeh vonesat për 5% ose më pak të ekspozimeve bazë në grupin e ekspozimeve bazë (pool), banka mund të përdorë metodën standarde (SEC-SA), duke aplikuar ndryshimet e mëposhtme në llogaritjen e K_A :

$$K_A = \left(\frac{EAD_{\text{Nëngrupi 1 ku W njihet}}}{EAD_{\text{Total}}} \times K_A^{\text{Nëngrupi 1 ku W njihet}} + \frac{EAD_{\text{Nëngrupi 2 ku W nuk njihet}}}{EAD_{\text{Total}}} \right)$$

Në rastet kur banka nuk i njeh vonesat për 5% ose më shumë të ekspozimeve bazë në grupin e ekspozimeve bazë (pool), pozicioni në këtë titullzim ponderohet me peshë rreziku prej 1250%.

3. Në rastet kur banka ka pozicione në titullzime në formën e një derivativi për t'u mbrojtur nga rreziku i tregut, duke përfshirë rrezikun e normës së interesit ose të kursit të këmbimit, banka mund t'i caktojë këtij derivativi një peshë rreziku të derivuar, të barabartë me peshën e rrezikut të pozicionit referencë të llogaritur në përputhje me këtë nen.

Për qëllime të këtij paragrafi, pozicioni referencë është pozicioni i cili renditet pari passu në çdo drejtim me derivativin, ose në mungesë të një pozicioni pari passu, do të merret pozicioni i cili vjen menjëherë pas derivativit për nga përparësia e pagesës.

Neni 114

Llogaritja e vlerave të ekspozimeve të ponderuara me rrezikun sipas Metodës së Bazuar në Vlerësimin e Jashtëm (SEC-ERBA)

1. Bankat llogaritin vlerën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për një pozicion në titullzim sipas metodës së bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA), duke shumëzuar vlerën e ekspozimit të pozicionit të llogaritur në përputhje me nenin 103 të kësaj rregulloreje, me peshën e rrezikut të aplikueshme në përputhje me këtë nen.

2. Për ekspozimet me vlerësim afatshkurtër të kredisë ose kur vlerësimi afatshkurtër i kredisë mund të derivohet në përputhje me paragrafin 7 të këtij neni, bankat zbatojnë peshat e rrezikut të parashikuara në tabelën 13.

Tabela 13

Cilësia e kredisë	1	2	3	Gjithë vlerësimet e tjera
Pesha e rrezikut	15%	50%	100%	1250%

3. Për ekspozimet me vlerësim afatgjatë të kredisë ose kur vlerësimi afatgjatë i kredisë mund të derivohet në përputhje me paragrafin 7 të këtij neni, bankat zhatojnë peshat e rrezikut të parashikuara në tabelën 14, të rregulluara sipas maturitetit të transhit (M_T) përkatës në përputhje me nenin 112 të kësaj rregulloreje dhe paragrafin 4 të këtij neni, dhe për trashësinë e segmentit (transhit) për transhet të cilat nuk janë senior në përputhje me paragrafin 5 të këtij neni.

Tabela 14

Sbkalla e cilësisë së kredisë	Transhi senior		Transhi josenior (i bollë)	
	Maturiteti i transhit (M_T)		Maturiteti i transhit (M_T)	
	1 vit	5 vjet	1 vit	5 vjet
1	15%	20%	15%	70%
2	15%	30%	15%	90%
3	25%	40%	30%	120%
4	30%	45%	40%	140%
5	40%	50%	60%	160%
6	50%	65%	80%	180%
7	60%	70%	120%	210%
8	75%	90%	170%	260%
9	90%	105%	220%	310%
10	120%	140%	330%	420%
11	140%	160%	470%	580%
12	160%	180%	620%	760%
13	200%	225%	750%	860%
14	250%	280%	900%	950%
15	310%	340%	1050%	1050%
16	380%	420%	1130%	1130%
17	460%	505%	1250%	1250%
Të tjera	1250%	1250%	1250%	1250%

4. Për të përcaktuar peshën e rrezikut për transhet me një maturitet midis 1 dhe 5 vjet, banka përdor interpolimin linear ndërmjet peshave të rrezikut, të cilat përdoren përkatësisht për maturimet 1 dhe 5 vjet në përputhje me tabelën 14.

5. Për të marrë në konsideratë trashësinë e një segmenti (transhi), bankat llogarisin peshën e rrezikut për transhet joseniore si më poshtë:

$$RW = [RW \text{ pas përshtatjes për maturitetin sipas paragrafit 4}] \cdot [1 - \min(T; 50\%)]$$

ku

T = trashësia e segmentit (transhit) që matet si $D - A$

ku

D është vlera e mbarimit e përcaktuar në përputhje me nenin 111 të kësaj rregulloreje;

A është vlera e fillimit e përcaktuar në përputhje me nenin 111 të kësaj rregulloreje.

6. Peshat e rrezikut për transhet josenior të cilat janë rezultat i paragrafëve 3, 4 dhe 5 të këtij neni, do të jenë subjekt i një vlere minimale prej 15%. Gjithashtu, peshat e rrezikut nuk duhet të jenë më të ulëta se peshat e rrezikut të cilat i korrespondojnë një transhi senior hipotetik të të njëjtit titullzim me të njëjtin vlerësim kredie dhe maturitet.

7. Për qëllime të përdorimit të vlerësimeve të derivuara (përfutuara), bankat i caktojnë një pozicioni të pavlerësuar një vlerësim të derivuar, të barazvlefshëm me vlerësimin e kredisë të një pozicioni referencë të vlerësuar, i cili plotëson të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) pozicioni referencë renditet pari passu në çdo drejtim, me pozicionin e pavlerësuar të titullzimit, ose në mungesë të pozicioneve të renditura pari passu, me pozicionin referencë që vjen menjëherë pas pozicionit të pavlerësuar për nga përparësia e pagesës;

b) pozicioni referencë nuk përfiton nga garanci të palëve të treta ose përmirësime të tjera të cilësisë së kredisë, të cilat nuk janë të disponueshme për pozicionin e parlerësuar;

c) maturiteti i pozicionit referencë është i barabartë ose më i gjatë se sa ai i pozicionit të parlerësuar në fjalë;

d) çdo vlerësim i derivuar përditësohet në mënyrë të vazhdueshme për të reflektuar ndryshimet në vlerësimin e cilësisë së kredisë të pozicionit referencë.

8. Në rastet kur banka ka një pozicion titullzimi në formën e një derivativi për t'u mbrojtur nga rreziku i tregut, duke përfshirë rrezikun e normës së interesit ose të kursit të këmbimit, banka mund t'i caktojë këtij derivativi një peshë rreziku të derivuar, të barabartë me peshën e rrezikut të pozicionit referencë të llogaritur në përputhje me këtë nen.

Për qëllime të këtij paragrafi, pozicioni referencë është pozicioni i cili renditet pari passu në çdo drejtim me derivativin, ose në mungesë të pozicionit pari passu, pozicioni i cili vjen menjëherë pas derivativit për nga përparësia e pagesës.

Neni 115

Pesha maksimale e rrezikut për pozicionet senior të titullzimit: metoda look-through

1. Një bankë që ka dijeni në çdo moment për përbërjen e ekspozimeve bazë, i cakton pozicioneve senior të titullzimit, një peshë maksimale rreziku të barabartë me peshën mesatare të ponderuar të rrezikut të ekspozimeve të cilat do t'u aplikoheshin ekspozimeve bazë, sikur këto ekspozime bazë të mos ishin titullzuar.

2. Në rastet e grupeve (pool) të ekspozimeve bazë për të cilat banka përdor ekskluzivisht metodën standarde (SEC-SA), pesha maksimale e rrezikut të pozicionit senior të titullzimit është e barabartë me peshën mesatare të ponderuar të rrezikut, e cila do t'u aplikohet ekspozimeve bazë, në përputhje me kreun III të kësaj rregulloreje, sikur këto ekspozime bazë të mos ishin titullzuar.

Në rastet kur banka përdor metodën standarde (SEC-SA) ose metodën e bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA), pesha maksimale e rrezikut për pozicionet senior të titullzimit do të jetë e barabartë me peshën mesatare të ponderuar të rrezikut për ekspozimet bazë, të llogaritur sipas metodës standarde (SEC-SA).

3. Kur pesha maksimale e rrezikut e llogaritur në përputhje me paragrafin 1 të këtij neni, rezulton në një peshë rreziku më të ulët se vlerat minimale të peshës së rrezikut të përcaktuara në nenet 113–114 të kësaj rregulloreje sipas rastit, banka përdor peshën e rrezikut të llogaritur sipas paragrafit 1 të këtij neni.

Neni 116

Kërkesat maksimale për kapital

1. Një bankë origjinuese ose një sponsor që përdor metodën standarde (SEC-SA) ose metodën e bazuar në vlerësimin e jashtëm (SEC-ERBA) mund të aplikojë një kërkesë maksimale për kapital për pozicionin e titullzimit, të barabartë me kërkesën për kapital që do të llogaritej në përputhje me kreun III të kësaj rregulloreje, në lidhje me ekspozimet bazë, sikur këto ekspozime bazë të mos ishin titullzuar.

2. Kërkesa maksimale për kapital është e barabartë me shumën e llogaritur sipas paragrafit 1 të këtij neni, e shumëzuar me përqindjen më të madhe të interesit që banka mban në segmentet (transhet) përkatëse (V), të shprehur si përqindje dhe të llogaritur si më poshtë:

a) për një bankë që ka një ose më shumë pozicione titullzimi në një transh të vetëm, V është raporti i vlerës nominale të pozicioneve të titullzimit që banka mban në atë transh, ndaj vlerës nominale të transhit;

b) për një bankë që ka pozicione titullzimi në transhe të ndryshme, V është e barabartë me përqindjen maksimale të interesit, duke marrë në konsideratë të gjithë transhet ku ka investuar. Për

qëllime të kësaj shkronje, përqindja e interesit për secilin nga transhet e ndryshme llogaritet sipas mënyrës së përcaktuar në shkronjën “a” të kësaj pike.

3. Kur llogaritet kërkesa maksimale për kapital për një pozicion titullzimi në përputhje me këtë nen, shuma totale e fitimit nga shitja duhet të zbritet nga zërat e kapitalit bazë të nivelit të parë në përputhje me nenin 11, paragrafi 1, shkronja “j”, të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”.

Neni 117

Trajtimi i titullzimeve të ekspozimeve me probleme

1. Bankat llogaritin peshën e rrezikut për një pozicion në një titullzim të ekspozimeve me probleme, sipas përcaktimeve të nenit 109 ose nenit 115 të kësaj rregulloreje. Pesha e rrezikut nuk mund të jetë më e ulët se 100%, me përjashtim të rastit kur zbatohet neni 114 i kësaj rregulloreje.

2. Pa rënë ndesh me paragrafin 1 të këtij neni, bankat caktojnë një peshë rreziku prej 100% për pozicionet senior në një titullzim tradicional të kualifikuar të ekspozimeve me probleme, me përjashtim të rastit kur zbatohet neni 114 i kësaj rregulloreje.

3. Pa rënë ndesh me paragrafin 2 të këtij neni, kur pesha mesatare e ponderuar e rrezikut të ekspozimit të llogaritur me metodën “look-through” të përcaktuar në nenin 115 të kësaj rregulloreje, është më e ulët se 100%, banka mund të aplikojë peshën më të ulët të rrezikut, deri në një kufi minimal të peshës së rrezikut prej 50%.

Neni 118

Rititullzimi

1. Bankat, për një pozicion në një rititullzim, zbatojnë metodën standarde (SEC-SA), në përputhje me nenin 113 të kësaj rregulloreje, me ndryshimet e mëposhtme:

a) $W = 0$ për çdo ekspozim ndaj një segmenti (transhi) titullzimi brenda një grupi (pool) ekspozimesh bazë;

b) $p=1.5$;

c) pesha e rrezikut që rezulton do të ketë si minimum një peshë rreziku prej 100%.

2. Bankat llogaritin K_{SA} për ekspozimet bazë në titullzim, në përputhje me nenet 109-112 të kësaj rregulloreje.

3. Bankat nuk zbatojnë kërkesën maksimale për kapital, të përcaktuar në nenet 115-116 të kësaj rregulloreje, për pozicionet e rititullzimit.

4. Kur grupi (pool) i ekspozimeve bazë përbëhet nga disa lloje segmentesh (transhesh) titullzimi dhe lloje të tjera asetesh, parametri i K_A përcaktohet si mesatarja e ponderuar e ekspozimit nominal të K_A të llogaritur individualisht për çdo nëngrup ekspozimesh.

Neni 119

Pesha e rrezikut shtesë

1. Kur banka nuk plotëson kërkesat e parashikuara në nënkreun III të këtij kreu për arsye të neglizhencës ose harresës, Banka e Shqipërisë mund të vendosë proporcionalisht, një peshë rreziku shtesë prej jo më pak se 250% të peshës së rrezikut, por jo më të lartë se 1250%, që do t'i aplikohet pozicionit përkatës të titullzimit, në mënyrën e përcaktuar në nenin 102, paragrafi 6, ose në nenin 153/1, paragrafi 2, të kësaj rregulloreje. Pesha e rrezikut shtesë rritet në mënyrë progresive me çdo thyerje pasuese të dispozitave të kujdesit dhe administrimit të rrezikut.

2. Banka e Shqipërisë merr në konsideratë përjashtimet për disa lloj titullzimesh të parashikuara në nenin 121, paragrafi 4, të kësaj rregulloreje, duke zvogëluar peshën e rrezikut që do të përcaktonte sipas këtij neni, në lidhje me titullzimet për të cilat zbatohet neni 121, paragrafi 4 i kësaj rregulloreje.

NËNKRUI III

KËRKESA TË PËRGJITHSHME PËR TË GJITHA LLOJET E TITULLZIMEVE

Kërkesa të kujdesshme për investuesit institucionale

1. Banka, e cila nuk është origjinues, sponsor ose huadhënës fillestar, para se të mbajë pozicione titullzimi, verifikon respektimin e kërkesave të përcaktuara në nenet 121–123 të kësaj rregulloreje, nga origjinuesi, sponsori ose huadhënësi fillestar, sipas rastit.

2. Banka, e cila nuk është origjinues, sponsor ose huadhënës fillestar, para se të mbajë pozicione titullzimi, kryen një vlerësim të kujdesshëm, i cili i mundëson vlerësimin e të gjitha rreziqeve të përfshira. Ky vlerësim duhet të marrë në konsideratë të paktën të gjitha elementet e mëposhtme:

a) karakteristikat e rrezikut të pozicioneve individuale (të veçanta) të titullzimit dhe të ekspozimeve bazë;

b) të gjitha karakteristikat strukturore të titullzimit, të cilat mund të ndikojnë ndjesbëm ecurinë e pozicioneve të titullzimit, duke përfshirë përparësitë kontraktuale të pagesave dhe përparësinë e faktorëve (ngjarjeve aktivizuese) që shkaktajnë pagesa, përmirësimet e cilësisë së kredisë, përmirësimet e situatës së likuiditetit, faktorë (ngjarje aktivizuese) të tjerë që ndikojnë titullzimin, dhe përkufizimet specifike të dështimit në nivel transaksioni.

3. Pavarësisht përcaktimeve të bëra në shkronjat “a” dhe “b” të paragrafit 2 të këtij neni, në rastin e programeve ABCP të mbështetur plotësisht, bankat që investojnë në letrat tregtare (commercial paper) të emetuara nga programi ABCP duhet të konsiderojnë karakteristikat e programit ABCP dhe mbështetjen e plotë me likuiditet.

Mbajtja e rrezikut

1. Origjinuesi, sponsori ose huadhënësi fillestar i një titullzimi duhet të mbajë në çdo kohë një interes ekonomik neto material në titullzim, prej jo më pak se 5%. Ky interes duhet të matet në origjinim dhe të bazohet në vlerën nominale (notional) për zërat jashtë bilancit. Në rast se origjinuesi, sponsori dhe huadhënësi fillestar nuk kanë rënë dakord se cili do të mbajë interesin ekonomik neto material, origjinuesi do të mbajë këtë interes ekonomik neto material. Nuk do të ketë zbatime të shumëfishta (të ndryshme) të kërkesave të mbajtjes së interesit ekonomik neto material për një titullzim të caktuar. Interesi ekonomik neto material nuk do të ndahet midis llojeve të ndryshme të mbajtësve dhe nuk do të jetë subjekt i zbutjes së rrezikut të kredisë ose mbrojtjes (hedging).

2. Origjinuesi nuk duhet të përzgjedhë aktivet për t'i transferuar tek entitete me qëllim të posaçëm titullzimi (SSPE), me synimin që humbjet e aktiveve të transferuara te SSPE, të matura gjatë jetëgjatësisë së transaksionit, ose gjatë një periudhe maksimale prej 4 vjetësh, kur transaksioni ka kohëzgjatje më të madhe se 4 vjet, të jenë më të mëdha se humbjet e aktiveve të ngjashme në bilancin e origjinuesit gjatë së njëjtës periudhe kohe.

3. Në kuptim të paragrafit 1 të këtij neni, vetëm rastet e mëposhtme do të konsiderohen si mbajtje e interesit ekonomik neto material prej jo më pak se 5%:

a) mbajtja prej jo më pak se 5% e vlerës nominale të secilit nga segmentet (tranchet) e shitura ose transferuara tek investuesit;

b) mbajtja e interesit të origjinuesit prej jo më pak se 5% e vlerës nominale të secilit prej ekspozimeve të titullzuara, në rastin e titullzimeve qarkulluese ose titullzimeve të ekspozimeve qarkulluese;

c) mbajtja e ekspozimeve të zgjedhura në mënyrë të rastësishme, e barasvlershme me jo më pak se 5% të vlerës nominale të ekspozimeve të titullzuara, kur këto ekspozime të patitullzuara do të ishin titullzuar në titullzim, me kusht që numri i ekspozimeve potencialisht të titullzuara të mos jetë më pak se 100 në origjinim;

d) mbajtja e segmentit që përballon i pari humbjen (first loss tranche), dhe në rast se mbajtja e këtij segmenti nuk përbën 5% të vlerës nominale të ekspozimeve të titullzuara, nëse është e nevojshme, mbajtja e segmenteve të tjerë me profil të njëjtë rreziku ose me rrezik më të lartë se ato që i janë shitur ose janë

transferuar tek investuesit dhe të cilat nuk maturohen më herët se ato që i janë shitur ose janë transferuar tek investuesit, në mënyrë të tillë që mbajtja të jetë e barabartë në total me jo më pak se 5% të vlerës nominale të ekspozimeve të titullzuara; ose

e) mbajtja e ekspozimeve që përballojnë të parat humbjen prej jo më pak se 5% e çdo ekspozimi të titullzuar në titullzim.

4. Paragrafi 1 i këtij neni nuk zbatohet kur ekspozimet e titullzuara janë ekspozime ndaj ose ekspozime të garantuara plotësisht, pa kushte dhe në mënyrë të parevokueshme, nga:

- a) qeveritë qendrore ose bankat qendrore;
- b) qeveritë rajonale, autoritetet lokale dhe njësitë e sektorit publik;
- c) institucionet e mbikëqyrura, të cilave u caktohet një pesë rreziku prej 50% ose më pak sipas përcaktimeve të bëra në kreun III të kësaj rregulloreje; ose
- d) bankat shumëpalëshe të zhvillimit të përcaktuara në nenin 15 të kësaj rregulloreje.

5. Paragrafi 1 i këtij neni nuk zbatohet për transaksione të bazuara në indekse të qarta, transparente dhe të aksesueshme, ku subjektet referencë bazë janë identike me ato që përbëjnë një indeks subjektësh të tregtuar gjerësisht, ose janë tituj të tjerë të tregtueshëm me përjashtim të pozicioneve të titullzimit.

Neni 122

Ndalimi i rititullzimit

1. Ekspozimet bazë të përdorura në një titullzim nuk duhet të përfshijnë pozicione titullzimi.

2. Pa rënë ndesh me paragrafin 1 të këtij neni, Banka e Shqipërisë mund të lejojë një bankë të përfshijë pozicione titullzimi si ekspozime bazë në një titullzim, kur gjykon se rititullzimi bëhet për arsyet legjitime të përcaktuara në paragrafin 3 të këtij neni.

3. Për qëllime të këtij neni, do të konsiderohen arsye legjitime:

- a) lehtësimi i likuidimit të detyruar të një banke;
- b) sigurimi i qëndrueshmërisë financiare në kushte normale biznesi (going concern) të një banke, për të shmangur likuidimin e saj;
- c) mbrojtja e interesave të investuesit në rastin e ekspozimeve bazë me probleme (non-performing).

4. Për qëllime të këtij neni, programet ABCP të mbështetur plotësisht nuk do të konsiderohen rititullzime, me kusht që asnjë nga transaksionet ABCP brenda programit të mos jetë rititullzim dhe që përmirësimi i cilësisë së kredisë nuk shton një shtresë të dytë segmentesh (transhesh) në nivel programi.

Neni 123

Kushtet për dhënien e kredisë

1. Origjinuesit, sponsorët dhe huadhënësit fillestarë, duhet të zbatojnë për ekspozimet që do të titullzohen, të njëjtat kritere të shëndetshme dhe të mirëpërcaktuara për dhënien e kredisë, që zbatojnë për ekspozimet e patitullzuara. Për këtë qëllim, duhet të zbatohen të njëjtat procese të përcaktuara qartë për miratimin, dhe sipas rastit, amendimin, rinovimin dhe rifinancimin e kredive. Origjinuesit, sponsorët dhe huadhënësit fillestarë duhet të kenë sisteme efektive për të siguruar që procesi i dhënies së kredive bazohet në një vlerësim të plotë të aftësisë paguese të huamarrësit, duke marrë në konsideratë faktorët e duhur për të verifikuar mundësinë e huamarrësit për të përmbushur detyrimet e tij sipas marrëveshjes së kredisë.

2. Origjinuesi, në rastet kur blen ekspozime nga palë të treta për llogari të tij dhe pastaj i titullzon, duhet të verifikojë nëse subjekti që ishte i përfshirë në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë në marrëveshjen fillestare, e cila krijoi detyrimet ose detyrimet e mundshme që do të titullzohen, plotëson kërkesat e përcaktuara në paragrafin 1 të këtij neni.

NËNKREU IV

VLERËSIMI I JASHTËM I KREDISË

Neni 124

Përdorimi i vlerësimeve të kredisë nga ECAI-të

Bankat, për të përcaktuar peshën e rrezikut të një pozicioni titullzimi sipas këtij kreu, përdorin vlerësimin e kredisë të dhënë nga një ECAI e pranuar.

Neni 125

Kërkesa për vlerësimin e kredisë nga ECAI-të

Bankat, për qëllime të llogaritjes së shumave të ekspozimeve të ponderuara me rrezikun, sipas nënkreut II të këtij kreu, përdorin vlerësimin e kredisë nga një ECAI e pranuar, vetëm nëse plotësohen kushtet e mëposhtme:

- a) llojet e pagesave të marra në konsideratë në vlerësimin e kredisë, nuk duhet të kenë mospërputhje me llojet e pagesave që i takojnë bankës, sipas kontratës që krijon pozicionin e titullzimit në fjalë;*
- b) ECAI-ja publikon vlerësimet e kredisë dhe informacion mbi humbjet dhe analizat e flukseve të parasë, ndjeshmërinë e vlerësimeve (rating) ndaj ndryshimeve të supozimeve bazë të vlerësimit, duke përfshirë performancën e ekspozimeve bazë, si dhe informacion mbi procedurat, metodologjitë, supozimet dhe elementet kryesore që mbështesin vlerësimet e kredisë. Për qëllime të kësaj shkronje, informacioni do të konsiderohet si publikisht i disponueshëm, nëse publikohet në një format që ka akses publik. Informacioni i vënë në dispozicion të një numri të kufizuar subjektesh, nuk do të konsiderohet si publikisht i disponueshëm;*
- c) vlerësimet e kredisë përfshihen në matricat e tranzicionit të ECAI-ve;*
- d) vlerësimet e kredisë nuk janë të bazuara ose janë pjesërisht të bazuara në mbështetje të pafinancuar të ofruar nga vetë banka. Kur një pozicion është i bazuar ose pjesërisht i bazuar në mbështetje të pafinancuar, banka duhet të konsiderojë këtë pozicion sikur të ishte i pavlerësuar për qëllime të llogaritjes së vlerës së ekspozimit të ponderuar me rrezikun, në përputhje me nënkreun II të këtij kreu;*
- e) ECAI është angazhuar të publikojë shpjegime se si ndikohet vlerësimi i kredisë nga performanca e ekspozimeve bazë.*

Neni 125/1

Përdorimi i vlerësimeve të kredisë

1. Banka mund të vendosë të emërojë një ose më shumë ECAI ("ECAI e emëruar"), vlerësimet e kredisë së të cilave do të përdoren në llogaritjen e vlerave të ekspozimit të ponderuar me rrezikun sipas këtij kreu.

2. Banka përdor vlerësimin e kredisë të pozicioneve të saj të titullzimit në një mënyrë konsistente dhe jopërzgjedhëse dhe, për këtë qëllim, zbaton kërkesat e mëposhtme:

- a) një bankë nuk përdor vlerësimin e kredisë së një ECAI-je për pozicionet e saj në disa segmente (transhe) dhe vlerësimin e kredisë së një ECAI-je tjetër për pozicionet në segmente (transhe) të tjerë të të njëjtit titullzim, që mund të jetë ose jo i vlerësuar nga ECAI-ja e parë;*
- b) në rastet kur një pozicion ka dy vlerësime kredie nga ECAI të emëruara të ndryshme, banka përdor vlerësimin e kredisë më pak të favorshëm;*
- c) në rastet kur një pozicion ka tre ose më shumë vlerësime kredie nga ECAI të emëruara të ndryshme, banka përdor dy vlerësimet e kredisë më të favorshme. Kur dy vlerësimet më të favorshme janë të ndryshme, përdoret vlerësimi më pak i favorshëm midis të dyve;*
- d) banka nuk kërkon në mënyrë aktive tërheqjen e vlerësimeve më pak të favorshme.*

3. Kur ekspozimet bazë në një titullzim kanë mbrojtje kredie të pranuar të plotë ose të pjesshme sipas kreut IV të kësaj rregulloreje dhe efektet e kësaj mbrojtjeje janë reflektuar në vlerësimin e kredisë së një pozicioni titullzimi nga një ECAI e emëruar, banka përdor peshën e rrezikut të këtij vlerësimi kredie. Kur mbrojtja e kredisë e parashikuar në këtë pikë nuk është e pranuar në përputhje me kërkesat

e kreut IV të kësaj rregulloreje, vlerësimi i kredisë nuk do të njihet dhe pozicioni i titullzimit do të trajtohet si i pavlerësuar.

4. Kur një pozicion titullzimi ka mbrojtje kredie të pranuar sipas kreut IV të kësaj rregulloreje dhe efektet e kësaj mbrojtjeje janë reflektuar në vlerësimin e kredisë nga një ECAI e emëruar, banka trajton pozicionin në titullzim si të ishte i pavlerësuar dhe llogarit vlerat e ekspozimeve të ponderuara me rrezikun, në përputhje me kreun IV të kësaj rregulloreje.

Neni 125/2

Mapping i vlerësimeve të ECAI-ve për titullzimin

1. Banka e Shqipërisë përcakton në mënyrë objektive dhe konsistente, lidhjen ndërmjet shkallëve të cilësisë së kredisë, të përcaktuara në këtë krye, me vlerësimet e kredisë të të gjitha ECAI-ve të pranuar.

2. Banka e Shqipërisë, në përcaktimin e lidhjes sipas paragrafit 1 të këtij neni, bën diferencimin ndërmjet shkallëve relative të rrezikut të shprehur në çdo vlerësim.

3. Banka e Shqipërisë, në këtë proces, konsideron faktorë sasiore, të tillë si probabilitetet e dështimit ose të humbjes dhe performancën historike të vlerësimeve të kredisë të çdo ECAI-je për klasa të ndryshme të aktiveve.

4. Banka e Shqipërisë, në këtë proces, konsideron edhe faktorët cilësorë, të tillë si gamën e transaksioneve të vlerësuara nga ECAI-ja, metodologjinë e saj dhe kuptimin e vlerësimit të kredisë.

5. Pozicionet në titullzim, mbi të cilat në bazë të vlerësimeve të kredisë së ECAI-ve të pranuar aplikohet e njëjta peshe rreziku, duhet të përfaqësojnë të njëjtën shkallë të rrezikut të kredisë.”;

e) Në nenin 139, pika 4, shkronja “d”, togfjalëshi “që mund të vlerësohen”, zëvendësohet me togfjalëshin “që mund të validohen”;

f) Në nenin 142, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në fund të pikës 6, shtohet fjalia me këtë përmbajtje:

“Bankat, në rastet kur përdorin këtë përjashtim, njoftojnë çdo gjashtë muaj Bankën e Shqipërisë për pozicionet në fjalë dhe paraqesin prova që ato mund të mbyllen me një çmim, që përfaqëson mesataren midis çmimit të ofruar dhe atij të kërkuar.”;

ii. në pikën 7, togfjalëshi “vlerësojnë pozicionet/portofolat e tyre”, zëvendësohet me togfjalëshin “vlerësojnë në mënyrë konservative pozicionet/portofolat e tyre”;

g) Në nenin 143, pas pikës 6, shtohet pika 7 me përmbajtjen e mëposhtme:

“7. Bankat, në rastin e produkteve komplekse, përfshirë edhe ekspozimet në titullzime dhe derivativët e kredisë ntb-to-default, vlerësojnë në mënyrë të qartë nevojën për rregullime të vlerësimit, për të pasqyruar rrezikun e modelit që lidhet me përdorimin e një metodologjie vlerësimi të gabuar dhe rrezikun e modelit të lidhur me përdorimin e parametrave të pavëzhgueshëm (dhe ndoshta të pasaktë) të kalibrimit, në modelin e vlerësimit.”;

h) Në nenin 146 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 1, togfjalëshi “Diferenca midis pozicioneve”, zëvendësohet me togfjalëshin “Vlera absolute e diferencës midis pozicioneve”;

ii. pas pikës 2, shtohet pika 2/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“2/1. Bankat nuk mund të netojnë midis një titulli të konvertueshëm dhe një pozicioni kompensues (me shenjë të kundërt) në instrumentin bazë të tij, në rast se Banka e Shqipërisë nuk paraqet një metodë, sipas së cilës të merret në konsideratë mundësia që një titull i caktuar i konvertueshëm të konvertohet ose të paraqesë kërkesa për kapital, për të mbuluar çdo humbje që mund të shkaktojë konvertimi.”;

i) Në nenin 147, pika 8, togfjalëshi “sipas nenit 15”, zëvendësohet me togfjalëshin “sipas nenit 150”;

j) Në nenin 148, në fund të pikës 1, shtohet fjalia me këtë përmbajtje:

“Megjithatë, banka mund të vendosë të zëvendësojë vlerën nominale (notional) me vlerën nominale (notional) plus ndryshimin neto të vlerës së tregut të derivativit të kredisë që nga fillimi i transaksionit (ndryshimin neto në rënie nga këndvështrimi i shitësit të mbrojtjes, që mbart një shenjë negative).”;

- k) Në nenin 151, pas pikës 1, shtohet pika 1/1 me përmbajtjen e mëposhtme:
“1/1. Bankat trajtojnë pozicionin në derivativin e kredisë, si njërin “pozicion” dhe pozicionin e mbrojtur që ka të njëjtën vlerë nominale (notional), si “pozicionin” tjetër.”;
- l) Pas nenit 152, shtohet neni 152/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 152/1

Kufiri maksimal mbi kërkesën për kapital për një pozicion neto

Banka mund të vendosë një kufi maksimal mbi kërkesën për kapital për rrezikun specifik të një pozicioni neto në një instrument borxhi, duke konsideruar humbjen më të madhe të mundshme të lidhur me rrezikun e dështimit. Për një pozicion në shitje, ky kufi mund të përlllogaritet si një ndryshim në vlerë, për shkak të instrumentit ose, kur është e aplikueshme, të emrave të instrumenteve bazë që bëhen menjëherë instrumente pa rrezik dështimi (default risk-free).”;

- m) Në nenin 153 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

- i. titulli i nenit 153 ndryshon në: ***“Rreziku specifik për titujt e borxhit jo të titullzuar”***;
- ii. në pikën 1, pas togfjalëshit “pozicionet neto në instrumentet e borxhit”, shtohet togfjalëshi “që nuk janë të titullzuar”;
- iii. në pikën 2, pas togfjalëshit “siç përcaktohet në paragrafin 1 të këtij neni”, shtohet togfjalëshi “, pavarësisht nëse ato pozicione janë në blerje apo në shitje”;
- iv. pas pikës 7, shtohet pika 8 me përmbajtjen e mëposhtme:
“8. Bankat mund të përlllogarisin kërkesat për rrezikun specifik për çdo obligacion që kualifikohet për një peshe rreziku prej 10%, në përputhje me trajtimin e paraqitur në nenin 26, paragrafët 3 dhe 4 të kësaj rregulloreje, si gjysma e kërkesës për kapital për rrezikun specifik, të zbatueshme për kategorinë e dytë në tabelën 21.”;

- n) Pas nenit 153, shtohen nenet 153/1 dhe 153/2 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 153/1

Kërkesa për kapital për instrumentet e titullzuara

1. Bankat, për instrumentet e librit të tregtueshëm, të cilat janë pozicione titullzimi, ponderojnë pozicionet neto, të përlllogaritura në përputhje me nenin 146, paragrafi 1, të kësaj rregulloreje, me 8% të peshës së rrezikut që banka do të aplikonte mbi pozicionin në librin jo të tregtueshëm sipas nënkreut II të kreut V të kësaj rregulloreje.

2. Për pozicionet e titullzimit të cilat janë subjekt i një peshe rreziku shtesë, në përputhje me nenin 102, paragrafi 6, të kësaj rregulloreje, do të zbatohet 8% e peshës totale të rrezikut.

3. Banka, për të përlllogaritur kërkesën për kapital për rrezikun specifik, mbledh pozicionet e saj të ponderuara me rrezikun, që rezultojnë nga zbatimi i paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni, pavarësisht nëse ato pozicione janë në blerje apo në shitje, me përjashtim të atyre pozicioneve të titullzimit që trajtohen në përputhje me nenin 153/2, paragrafi 4, të kësaj rregulloreje.

4. Në rast se një bankë origjinuese e një titullzimi tradicional nuk i përmbush kushtet për transferimin e një pjese të konsiderueshme të rrezikut, të përcaktuara në nenin 99 të kësaj rregulloreje, banka origjinuese përfshin ekspozimet bazë të titullzimit në llogaritjen e kërkesës për kapital, sikur këto ekspozime të mos ishin titullzuar.

5. Në rast se një bankë origjinuese e një titullzimi sintetik nuk i përmbush kushtet për transferimin e një pjese të konsiderueshme të rrezikut, të përcaktuara në nenin 100 të kësaj rregulloreje, banka origjinuese përfshin ekspozimet bazë të titullzimit në llogaritjen e kërkesës për kapital sikur këto ekspozime të mos ishin titullzuar, dhe nuk merr në konsideratë efektin e titullzimit sintetik për qëllime të mbrojtjes së kredisë.

Neni 153/2

Kërkesa për kapital për portofolin e tregtueshëm të korreluar

1. Portofoli i tregtueshëm i korreluar përbëhet nga pozicione titullzimi dhe derivativë kredie nth-to-default që përmbushin të gjitha kriteret e mëposhtme:

a) pozicionet nuk janë pozicione rritullzimi, opsione në një segment (transh) titullzimi, ose ndonjë derivativ tjetër i ekspozimeve të titullzuara, të cilat nuk ofrojnë një pjesë proporcionale në fondet që rrjedhin nga një segment (transh) titullzimi;

b) të gjitha instrumentet referencë janë një nga llojet e mëposhtme:

i. instrumente single-name, të cilat përfshijnë derivativë kredie single-name, për të cilët ekziston një treg likuid i dyanshëm;

ii. indekse të instrumenteve të tregtuara shpesh, bazuar në subjektet referencë.

Një treg i dyanshëm vlerësohet ai treg ku ka oferta të pavarura bona fide për të blerë dhe për të shitur, në mënyrë të tillë që një çmim i lidhur në mënyrë të arsyeshme me çmimin e fundit të shitjeve ose kuotimet aktuale konkurruese bona fide për blerje dhe shitje mund të përcaktohet brenda një dite dhe të shlyhet me një çmim të tillë brenda një kobe relativisht të shkurtër, në përputhje me normat e tregtimit.

2. Bankat, pozicionet që lidhen me një nga instrumentet apo detyrimet e mëposhtme, nuk i konsiderojnë si pjesë të portofolit të tregtueshëm të korreluar:

a) një instrument bazë që mund të klasifikohet në klasën e ekspozimeve “ekspozime me pakicë” ose në klasën e ekspozimeve “ekspozime të siguruara me kolateral pasuri të paluajtshme” sipas Metodës Standarde për rrezikun e kredisë në librin e bankës (non-trading book) të një banke;

b) një pretendim mbi një entitet me qëllim të posaçëm, të kolateralizuar, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose jo të drejtpërdrejtë, nga një pozicion që vetë nuk do të ishte i pranuar për t'u përfshirë në portofolin e tregtueshëm të korreluar në përputhje me paragrafin 1 të këtij neni dhe këtë paragraf.

3. Bankat mund të përfshijnë në portofolin e tregtueshëm të korreluar, pozicione të cilat nuk janë as pozicione titullzimi dhe as derivativë kredie nth-to-default, por të cilat mbrojnë pozicionet e tjera të atij portofoli, me kusht që të ekzistojë një treg likuid i dyanshëm për instrumentin ose për instrumentet e tij bazë, siç përcaktohet në paragrafin 1 të këtij neni.

4. Bankat përllogarisin kërkesën për kapital për rrezikun specifik të portofolit të tregtueshëm të korreluar, si vlerën më të madhe midis dy vlerave të mëposhtme:

a) kërkesës totale për kapital për rrezikun specifik që do të zbatohet vetëm për pozicionet neto në blerje të portofolit të tregtueshëm të korreluar;

b) kërkesës totale për kapital për rrezikun specifik që do të zbatohet vetëm për pozicionet neto në shitje të portofolit të tregtueshëm të korreluar.”;

o) Pas nenit 156, shtohet neni 156/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 156/1

Korrigjimi i kohëzgjatjes së modifikuar për të reflektuar rrezikun e parapagesës

1. Bankat, në rastet e instrumenteve të borxhit që mbartin rrezik parapagesë, përllogaritin kohëzgjatjen e modifikuar të korigjuar, duke përdorur një nga formulat e mëposhtme:

a) formulën e paraqitur në paragrafin 2 të këtij neni;

b) formulën e paraqitur në paragrafin 3 të këtij neni.

2. Për qëllime të shkronjës “a” të paragrafit 1 të këtij neni, bankat aplikojnë formulën e mëposhtme për të korigjuar kohëzgjatjen e modifikuar dhe për të përllogaritur një Kohëzgjatje të Modifikuar të Korigjuar (CMD):

$$CMD = MD * \Phi * \Omega$$

ku:

MD = kohëzgjatja e modifikuar, sipas nenit 156 të kësaj rregulloreje.

$$\Phi = \frac{B}{P}$$

Ω	=	$1 + \Delta + \frac{1}{2} \Gamma dB + \Psi$
P	=	çmimi i instrumentit me opsionin e përfshirë (embedded)
B	=	çmimi teorik i instrumentit të thjeshtë (vanilla bond)
Δ	=	delta e opsionit të përfshirë (embedded)
Γ	=	gamma e opsionit të përfshirë (embedded)
dB	=	ndryshimi në vlerën e instrumentit bazë
Ψ	=	faktor shtesë (që nuk konsiderohet në përlogaritjen e Δ dhe Γ dhe është material), për kostot e transaksionit dhe ndryshoret e sjelljes, në përputhje me një zhvendosje prej 100 pikësh bazë në normën e brendshme të kthimit (IRR).

3. Për qëllime të shkronjës “b” të paragrafit 1 të këtij neni, bankat aplikojnë formulën e mëposhtme për të rillogaritur drejtpërdrejt Kobëzgjatjen e Modifikuar të Korrigjuar (CMD), duke riçmuar instrumentin, pas një zhvendosjeje prej 100 pikësh bazë të normës së brendshme të kthimit (IRR):

$$CMD = \frac{P_{-\Delta r} - P_{+\Delta r}}{2 \times P_0 \times \Delta r} + \Psi$$

ku:

P_0	=	çmimi aktual i tregut të produktit;
$P \mp \Delta r$	=	çmimi teorik i produktit pas një goditjeje negative dhe një goditjeje pozitive të IRR-së të barabartë me Δr ;
Δr	=	ndryshim hipotetik i IRR-së prej 50 pikësh bazë;
Ψ	=	faktor shtesë (që nuk konsiderohet në përlogaritjen e $P \mp \Delta r$, dhe është material), për kostot e transaksionit dhe ndryshoret e sjelljes, në përputhje me një zhvendosje prej 100 pikësh bazë të IRR-së.

4. Përlogaritja e faktorit shtesë Ψ duhet të konsiderohet vetëm nëse ky faktor është material dhe asnjëherë nuk duhet të rezultojë në një kobëzgjatje të modifikuar të korrigjuar më të shkurtër, sesa në rastin nëse nuk do të konsiderohej ky faktor në llogaritje.

5. Bankat, për qëllime të vlerësimit të faktorit shtesë Ψ , në përputhje me paragrafin 3 të këtij neni, marrin në konsideratë të gjitha kërkesat e mëposhtme:

a) që kostot e transaksionit reduktojnë vlerën e opsionit, duke bërë që opsioni të ketë pak gjasa për t'u ekzekutuar poshtë pragut të përcaktuar nga kostot e transaksionit;

b) që ka faktorë të sjelljes, të cilët sugjerojnë se disa klientë, në veçanti klientë me pakicë (retail), jo gjithmonë mund ta ushtrojnë një opsion, pavarësisht se kjo mund të jetë me fitim, për shkak të disa rrethanave të njohura, duke përfshirë sa vijon:

i. kur principali i mbetur është i përafërt me shumën fillestare të huazuar, duke shkaktuar që disa huamarrës “agresivë” të largohen ose të rifinancojnë në një fazë të hershme;

ii. në rastin e huamarrësve me sasinë më të madhe të huas, të cilët kanë fitimin më të madh nga parapagesa, duke qenë se kostoja që lidhet me parapagesën është një shumë fikse.

6. Vlerësimi i faktorit shtesë Ψ duhet të bazohet mbi të dhënat historike, të marra nga vetë eksperiencia e bankave ose nga burime të jashtme. Të dhënat mbi faktorët e sjelljes, që parashikohen në paragrafin 5, shkronja “b”, të këtij neni mund të merren nga vlerësimi i elementeve të tjera të bilancit, që kanë rrezik parapagese, të tilla si ato që vihen re për klientët me pakicë (retail) në librin e bankës (non-trading book).

7. Bankat kalibrojnë faktorin shtesë Ψ , duke vlerësuar divergjencat e konsiderueshme ndërmjet sjelljes reale të vëzhguar historikisht për një tipologji klienti dhe sjelljes teorike që do të parashikohej për kundërpartitë që do të vepronin në një mënyrë thjesht racionale.

8. Kalibrimi i faktorit shtesë Ψ , për shkak të faktorëve të sjelljes që parashikohen në paragrafin 7 të këtij neni, duhet të bëhet në rast se një sasi e konsiderueshme e këtyre instrumenteve me rrezik parapagese mbahen në librin e tregtueshëm dhe veçanërisht nëse kundërpartitë janë klientë me pakicë (retail). Faktorët shtesë nuk duhet të merren në konsideratë për opsionet e përfshira (embedded), kur banka ka të drejtën të kërkojë një përfundim/shlyerje të hershme të instrumentit.”;

p) Në nenin 157 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 2, pas togfjalëshit “Shuma e dy shifrave”, shtohet fjala “absolute”;

ii. përmbajtja e pikës 3, ndryshon si më poshtë:

“3. Banka do të përllogarisë, veçmas për secilin treg, diferencën midis dy shifrave, sipas paragrafit 1 të këtij neni, e cila përbën pozicionin e përgjithshëm neto.

Për qëllime të përllogaritjes së pozicionit të përgjithshëm neto në titujt e kapitalit, në përputhje me këtë nen, termi “treg” do të ketë kuptimin si më poshtë:

a) për vendet që janë pjesë e Bashkimit Evropian, të gjithë titujt e kapitalit të listuar në bursa që ndodhen në juridiksione të cilat kanë adaptuar euron si monedhë;

b) për të gjitha vendet e tjera, të gjithë titujt e kapitalit të listuar në bursa që ndodhen në të njëjtin juridiksion kombëtar.”;

q) Në nenin 158 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. përmbajtja e pikës 1, ndryshon si më poshtë:

“1. Bankat shumëzojnë pozicionin e përgjithshëm bruto me 8%, për të llogaritur kërkesat për kapital për rrezikun specifik.”;

ii. pika 2, shfuqizohet;

r) Në nenin 161, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 4, shkronjat “a”, “b”, “c” dhe “d”, togfjalëshi “shoqërive të investimeve kolektive”, zëvendësohet me togfjalëshin “sipërmarrjeve të investimeve kolektive (SIK)”, si dhe në shkronjën “a”, nënpika “i”, togfjalëshi “shoqëritë e investimit kolektiv”, zëvendësohet me togfjalëshin “sipërmarrjet e investimeve kolektive (SIK)”;

ii. në pikën 4, pas shkronjës “e”, shtohet shkronja “f” me përmbajtjen e mëposhtme:

“f) sipërmarrjet e investimeve kolektive duhet të administrohen nga persona të mbikëqyrur në përputhje me ligjin 56/2020, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” ose me legjislacionin përkatës.”;

iii. përmbajtja e pikës 7, ndryshon, si më poshtë:

“7. Bankat mund të mbështeten në palët e treta të mëposhtme për llogaritjen dhe raportimin e kërkesave për kapital për rrezikun e pozicionit (të përgjithshëm dhe specifik), në lidhje me pozicionet në kuotat e pjesëmarrjes në sipërmarrjet e investimeve kolektive (SIK), sipas metodave të përcaktuara në paragrafin 6 të këtij neni:

a) depozitarin e SIK, me kusht që SIK të investojë ekskluzivisht në titujt dhe të depozitojë të gjithë titujt në këtë depozitar; dhe

b) për SIK të tjera, shoqërinë administruese të SIK-së, me kusht që shoqëria administruese e SIK të përmbushë kriteret e përcaktuara në nenin 28, paragrafi 4, shkronja “a” të kësaj rregulloreje.

Saktësia e llogaritjes nga pala e tretë duhet të konfirmohet nga një auditor i jashtëm.”;

s) Në nenin 167, pas pikës 3, shtohet pika 3/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“3/1. Bankat njoftojnë Bankën e Shqipërisë mbi përdorimin e faktorëve të parashikuar në pikën 3 të këtij neni.”;

t) Në nenin 173, pas togfjalëshit “në rastet kur pozicioni total neto i hapur valutor i saj”, shtohet togfjalëshi “dhe pozicioni neto i arit”;

Në nenin 174, pika 5, pas togfjalëshit “si pozicione të tjera në SIK – monedha jo të veçanta”, shtohet togfjalëshi “, sipas trajtimit të investimeve në ar, subjekt i shtimit të pozicionit total në blerje, në pozicionin total të hapur valutor në blerje dhe të pozicionit total në shitje, në pozicionin total të hapur valutor në shitje, kur ekziston drejtimi i investimit të SIK-së”.

2. Ngarkohen bankat e licencuara nga Banka e Shqipërisë, me zbatimin e këtij vendimi.

3. Ngarkohet Departamenti i Mbikëqyrjes dhe Departamenti i Statistikave Financiare, për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

4. Ngarkohet Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi më 31 dhjetor 2022 dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYETAR
Gent Sejko